

PANORAMA

Onder redactie van

Mr. PHOA LIONG GIE.

Vaste medewerkers: Mr. Amir Sjarifoeddin, Mr. Muhamad Yamin, Liem Koen Hian,
Sanoesi Pane en vele anderen.

Abonnementsprijs: Een gulden per maand.

Bureau:
STADHUISPLEIN 41, BATAVIA.

18 DECEMBER 1937

JAARGANG XI No. 51

INHOU D.

Rondblik.

Sprokkelingen:

Spanje: de wereld op de tweesprong.
Rome's Colosseum.
Amerika's Colosseum.

Het Rijk Der Vrouw.

Kort Verhaal.

Illustraties.

Rondblik

Het verdedigen van een gebied of stad tot „den laatsten druppel bloed en tot den laatsten soldaat“ in China begint hoër langer hoe meer te lijken op een lokmiddel om zooveel mogelijk Japansche troepen in het binnenland te krijgen.

We hebben dit geconstateerd bij het verdedigen van het gebied der groote meren, van Taiyuanfoe en tenslotte van Nanking. Telkens werd er met veel ophef kond gemaakt dat de Chinezen tot de laatste ademtocht de stad zou verdedigen, doch telkens bleek het dat de hoofdmacht van het Chineesche leger aan een omsingeling van het Japansche leger is ontsnapt. Met dat al willen we niet zeggen dat de Chinezen op lafhartige wijze zich terugtrekken. Het is de buitenlandsche pers zelf die zooveel woorden van lof over de kwaliteiten van de Chineesche troepen heeft geschreven en terecht. De heldenmoed der Chineesche soldaten kan aan anderen ten voorbeeld gesteld worden.

De bewering als zouden de meeste Chineesche troepen uit ordeloosce benden, uit eenheden bestaan, wier manschappen eigenlijk bandieten zijn die nu het bandietendom met het soldaatje spelen hebben verwisseld, wordt in dezen tijd wel als een groote leugen gevoeld. Ordeloosce benden bestaande uit ex-bandieten of uit menschen die nooit gewend zijn aan militaire discipline, uit boeren die van honger zouden omkomen indien ze niet in het leger kwamen, kunnen niet keer op keer ontsnappen aan een systematische Japansche omsingeling, kunnen niet telkens weer het bewijs leveren dat een gedeelte van die zoogenaamde ordeloosce benden, zich opoffert om de hoofdmacht van de troep gelegenheid te geven zich op ordelijke wijze terug te trekken. Ook dit steeds ordelijk terugtrekken verwerpt ten eenenmale het denkbeeld als zou het grootste gedeelte van het Chineesche leger bestaan uit uitgehongerde boeven.

We schrijven het bovenstaande omdat hoofdredacteurs van het Westen de moed nog hebben om die bewering te lanceren. Eigenaardig toch hoe men zijn oogen sluit voor zooveel heldenmoed en zooveel opoffering in het zooveel gesmaalde China, het China dat volgens eenige lekkere sinjears nog geen staat is, maar slechts een geografisch begrip!

Wè zijn werkelijk benieuwd hoe soldaten van andere volwaardige staten hun land zouden verdedigen tegenover een overmachtigen vijand. De mo-

gelijkheid bestaat dat zoo'n volwaardige staat binnen een paar maanden ook wel eens tot een geografisch begrip zou worden gereduceerd.

Nu Nanking is gevallen denken we terug aan hetgeen een zekere heer Fabius heeft geschreven omtrent de eventuele verdediging van China's hoofdstad. Volgens bovengenoemd journalist zou een gepensioneerd Nederlandsche kolonel heel veel hebben gedaan voor de vestingwerken van Nanking. Eigenlijk zijn slechts de forten van Nanking systematisch gebouwd en zijn zij de eenigste in China die nog eenigszins voldoende aan de eischen van een moderne oorlogvoering. In Shanghai, daar heeft volgens den heer Fabius die kolonel niets gedaan en daarom kan het gebeuren dat er zooveel dooden zijn gevallen. Honderdduizenden! Maar let eens op de verdediging van Nanking. Daar hebt je tenminste nog een luchtafweersysteem dat wat waard is en het zal de Japansche troepen minstens een paar maanden tijd kosten alvorens ze Nanking kunnen veroveren.

Het is werkelijk heel jammer voor die Nederlandsche kolonel en voor den heer Fabius dat de Chineesche militaire leiding het in haar bol heeft gekregen om die waardevolle vestingwerken één voor één te vernietigen. Het is waarschijnlijk weer het eigenzinnig optreden der Chineesche oorlogsheeren tegen het advies in van de buitenlandsche adviseurs. Vienneicht! Een feit is het dat Nanking niet zo lang heeft stand gehouden als Shanghai. Blijkbaar zijn de vestingwerken in de omgeving van Shanghai beter dan die van Nanking, doch hoe het ook zij, het is de hoofdmacht van het Chineesche leger wederom gelukt in goede orde terug te trekken en Japan zal twee weken rusten alvorens den aanval wederom te openen.

De val van een hoofdstad is altijd van heel groote beteekenis. In vele gevallen kan het alies beteekenen. Psychologisch is het verliezen van een hoofdstad van groote beteekenis. Aan een hoofdstad wordt de waarde gehecht van het symbool van de eenheid, van de macht van het land. Eigenaardig genoeg schijnt dit alles niet op te gaan in dezen strijd, althans wat de militaire strijd zelf betreft. Japan hecht er anders een heel groote beteekenis aan. Volgens die zijde wordt er met de val van Nanking een nieuwe tijdperk ingeluid. Best mogelijk indien Japan van het standpunt uitgaat dat het nu reeds gedaan is met de macht van generaal Chiang

Kai-shek of dat ze het China tot de Yangtse-vallei voor goed in handen kan houden.

Doch blijkbaar is het moreel van de Chinese troepen nog steeds ongebroken en heeft de val van Nanking niet die betekenis die Japan er aan hecht. Indien Nippon gelijk had dan zou Nanking wel op een heel andere wijze verdedigd zijn geworden, dan zou inderdaad China's hoofdstad tot den laatsten druppel bloed en tot den laatsten soldaat worden verdedigd! In het tegenwoordige China kunnen we zulks wel degelijk verwachten.

De tactiek van een uitputtingsoorlog schijnt Chiang Kai-shek en zijn medewerkers tot het laatste toe te willen volhouden. Hoogstwaarschijnlijk is dit de eenigste kans om Japan tot wanhoop te brengen, om derde mogendheden de gelegenheid te geven zich klaar te maken en die mogendheden meteen de oogen te openen wat betreft de aspiraties van Japan. Slechts op deze manier zou men Westersche mogendheden, die er nog prijs stellen op het behartigen van hun belangen in China, kunnen laten weten de noodzaak van zich te moeten verdedigen.

Er wordt zoo dikwijls beweerd dat Albion een zekere grens heeft getrokken wat zijn houding betreft in China. Mocht Japan bijvoorbeeld meer krijgen dan het gebied ten noorden van de Yangtse-vallei dan zou Engeland Japan een: „Stop! En nu niet verder” toeroepen, doch reeds een paar maanden geleden heeft Japan het aangedurfd om Canton te bombardeeren. En in de afgelopen week werd een gedeelte van Canton bestookt, dat vlak naast het Engelsche gebied ligt! Hoogstwaarschijnlijk heeft John Bull die grens in het verleden getrokken, doch vanwege het feit dat Engeland jarenlang door pacifistische heeren geregeerd is geworden, kan hij nu niet optreden al heeft Japan honderd maal die grens overschreden! Volgens de laatste telegrammen staat een groot Japansch leger gereed om Zuid-China aan te vallen. Verschillende eilanden in de buurt van Hongking zijn reeds door de Japannezen bestookt en bezet geworden. De verbindingsweg tusschen Hongkong en Canton wordt keer op keer gebombardeerd.

Het ziet er niet frisch uit voor China. Het staat op het punt geheel vernietigd te worden, want Japan is vastbesloten om de macht van generaal Chiang Kai-shek geheel en al te breken en hiervoor is blijkbaar noodig een meedoogenloos bombardement op de voornaamste steden van China. Blijkbaar is daarvoor noodig dat Japan zich niet alleen militair maar ook economisch mobiliseert. Japan moet zich waarlijk tot het

uiterste inspannen om zoo vlug mogelijk zijn doel te bereiken. Want indien het hem niet gelukt binnen een zekeren tijd China geheel en al kapot te slaan, dan zou de Russische beer wel eens in beweging kunnen komen. Hij zal gaan grommen en zijn klauwen gebruiken niet uit menslievendheid, maar doodgewoon uit eigen belang, uit zelfverdediging tegen de Japansche suprematie in het Verre Oosten. Rusland dat steeds onder welk regime ook naar zeehavens heeft gezocht zal die politiek niet kunnen veranderen voor zijn eigen leven. Eeuwenoud is de wensch van Rusland om behoorlijke zeehavens te hebben en zal het nu dulden dat het machtige Japan hem geheel en al insluit?

In het westen heeft Rusland met het tegenwoordige Duitschland tegenover zich niet veel kans om zijn vleugels uit te slaan in de Oostzee. Wat de Zwarte Zee betreft, daar is de macht van Kemal Atatürk niet gemakkelijk te negeren. Rusland moet met de wenschen van de Jong-Turken terdege rekening houden en bovendien, de Zwarte Zee is een binnenzee en is daardoor al gehandicapt. Bovendien is ze ten zeerste afhankelijk aan wie de Middellandsche Zee beheerscht. Zo lang verschillende mogendheden strijden om de heerschappij in de Middellandsche Zee varen de andere staten er wel bij. Doch niet zoodra is één daar oppermachtig of allerlei belemmerende maatregelen zullen niet uitblijven. Er blijft voor Rusland dus nog over een uitweg naar de zee via Wladiwostock en als Japan een groot deel van Noord-China gaat beheerschen dan zal Wladiwostock als havenstad hoogstwaarschijnlijk wel hard achteruit gaan.

We willen in verband met een eventueele steun aan China van buiten het interview dat Trans-ocean heeft gehad met generaal Shao Li-Tze overnemen. Het doet ons inzien dat China langzamerhand zich op het standpunt stelt van een desparaat land. Het interview luidt als volgt: „De directeur van de afdeling „Publiciteit” van den Chineschen Militairen Raad, Shao Li-Tze verklaarde gisteren (14 Dec.) in een interview, toegestaan aan den vertegenwoordiger van Trans-ocean, dat „China bereid is steun van de groote mogendheden te aanvaarden, doch dat de Chinese tegenstand tegen de Japansche indringers onverminderd zal voortduren.

Shao Li-Tze verklaarde met nadruk, dat China nimmer vrijwillig een gewest zal afstaan of afstand zal doen van de soevereiniteit over eenig deel van het land, aangezien zulk een stap alle offers van het verleden vruchteloos zou maken.

Een onderwerping aan Japan — zoo verzekerd hij — zou het einde van China zijn, daar zij het einde zou beteekenen van maarschalk Chiang Kai-shek's macht en het begin van een vernielenden burgeroorlog.

„China beseft de sterkte van Japan's militaire macht,” verklaarde generaal Shao, „en ook het feit, dat zijn eigen troepen in vele opzichten ondoeltreffend zijn. Om deze reden hebben de Chinese ambassadeurs de regeeringen van de groote mogendheden medegedeeld, dat zij bereid zijn elken buitenlandschen steun te aanvaarden.”

In antwoord op een vraag betreffende China's houding tegenover de Sovjet-Unie verklaarde spreker, dat steun van militaire aard van Sovjet-Rusland kan worden verwacht, omdat de Japan-sche penetratie in Noord-China een bedreiging vormt voor de Sovjet-Unie. Om deze reden zal elke stap van Moskou geschied uit zelfverdedigingsoverwegingen.

„China is niet bereid Russischen steun te koop tegen een prijs, welke de aanvaarding van het communisme zou beteekenen,” verklaarde hij, „daar de Chineesche regeering in haar lange jaren van strijd tegen het communisme haar houding dienaangaande duidelijk heeft aangetoond.”

Wat de mogelijkheid van steun van de zijde van andere mogendheden aangaat, verklaarde Shao Li-Tze, dat Duitsland in een bijzonder gunstige positie verkeert, daar het de vriendschap van China zoowel als van Japan geniet en in beide landen uitgebreide belangen heeft.

Duitsland zou daarom Japan kunnen wijzen op de beteekenis van een Chineesch-Japansche vriendschap voor den wereldvrede.

Generaal Shao Li-Tze besloot met de verklaring, dat China ervan overtuigd is, dat de met haar bevriende mogendheden niet werkeloos zullen blijven en niet zullen toezien, dat China als natie vernietigd wordt, dan wel aan stukken gescheurd.

Generaal Shao verwacht aldus nog hulp van het buitenland niet op grond van eigen belangen-bescherming maar uit ideologische overwegingen. We kunnen dit niet meer aanvoelen. Te meer niet na hetgeen ons te zien werd gegeven in verband met het bombardement van Japansche piloten op schepen van het Britsche wereldrijk en de Verenigde Staten.

Japan heeft het durven bestaan om Engelsche

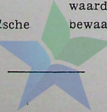
oorlogsschepen te bombardeeren, om een Amerikaansch oorlogsbodem zijn graf te laten vinden op den bodem van de Yangtse-rivier. Naar aanleiding hiervan moet Londen heel druk hebben getelegrafeerd en getelefoneerd met Washington en als resultaat daarvan krijgen we scherpe protesten te lezen van de zijde der Angelsaksische landen. Voordat die landen hun protesten hebben ingediend heeft de Japansche regeering met alle Oostersche gratie die tot haar beschikking staat haar verontschuldiging aangeboden. Woorden kosten niets, het betalen van de schade beteekent den dood niet voor Dai Nippon en het terugroepen van de schuldige piloten heeft waarlijk niets te beteekenen, vooral niet, indien Japan het dubbele aantal in China laat komen na het vertrek van de schuldige aviateurs! Het zou heel humoristisch zijn en een „verschil” maken ten opzichte van het prestige van die Angelsaksische mogendheden!

Even heeft men gedacht aan het onmogelijke dat president Roosevelt den eisch zou stellen dat de Tenno persoonlijk zijn verontschuldiging ging aanbieden, doch natuurlijk was het een loos bericht. Wat de realiteit weergaf was het telegram dat melding maakt van de verklaring van Cordell Hull, waarin deze minister gezegd heeft dat Amerika geen gezamenlijke actie met Engeland overweegt en het nooit heeft overwogen! Praktische Amerikanen, net zoo lang praktisch totdat China een groot land is geworden waar de katoen welig groeit en van waaruit de wereld wordt voorzien van heel goedkope katoentjes gemaakt onder supervisie van de zonen van Dai Nippon!

Engeland daarentegen heeft Amerika gevraagd om op zijn minst een symbolische actie te beginnen, doch zooals gezegd, het stuit op den practischen zin van het Amerikaansche volk en Britannië heeft dan ook slechts een scherpe nota naar Tokio kunnen zenden.

Japan heeft lak aan nota's van wien dan ook en in verband met het bombardement vinden wij de houding van Hitler inzake het bombardement van de „Deutschland” een paar maanden terug veel gezonder. Prompt na het bombardement heeft een andere Duitse kruiser Almeria gebombardeerd! Dat sprak!

Nota's blijven gewichtige documenten, die waard zijn in een Japansch museum te worden bewaard, misschien niet eens!

Spanje: de wereld op de tweesprong.

door Dr. J. ROMEIN.

„Op dit moment en op deze afstand van de oorsprong geloof ik niet, dat er nog een mensch ter wereld, die de Spaansche zaken kent bestaat, die kan ontkennen, dat zonder hulp van de buitenlandse mogendheden de Spaansche militaire opstand zou mislukt zijn.“ Met deze woorden heeft Azana in zijn rede, gehouden ter herdenking van de eerste verjaardag van het uitbreken van de generaalsopstand — op 18 j.l. derhalve — voor het forum der wereld uitdrukking gegeven aan de ongetwijfeld juiste gedachte, dat wat weinig al tijd als de Spaansche burgeroorlog betitelen, slechts de vorm is, waarin een Europeesche oorlog woedt. Ja, de president der Spaansche republiek is met dit te constateeren eerder niet ver genoeg dan te ver gegaan. Generaalsopstand, burgeroorlog, Europeesche oorlog — van deze macabere reeks kan slechts wereldoorlog de afsluitende climax zijn, is hij het al, want het is niet het belang der Spaansche tragedie overdrijven en spookgestaiten tegen de muur schilderen, het is slechts deze tragedie zien in haar algemeen verband, wanneer wij er de eerste echte oorlogsfaze van de tweede wereldoorlog in onderkennen, zooals de Italiaansch-Turksche oorlog van 1911 en vervolgens de Balkanoorlogen van 1912 en 1913 de eerste wereldoorlog hebben ingeluid.

Spanje is zelfs het eenige front niet meer, waar deze tweede wereldoorlog woedt, noch diens eerste symbool. Tegelijk brandt het aan het andere einde der aarde, in het Verre Oosten, waar het vuur al in 1931 met de Japanschen inval in Mantsjoerije is begonnen te smeulen, terwijl in Oost-Afrika een derde in 1935 aangestoken vuurhaard nog nasmeult.

Doch juist de erkenning, dat wat in Spanje nu al meer dan een jaar aan de gang is, slechts onderdeel en voorspel is van een naderende wereldramp, moet voor ieder denkend en voelend mensch een dwingende reden zijn om zijn waakzaamheid bij die gebeurtenissen geen oogenblik te laten verslappen, om integendeel voortdurend te strijden tegen het besef van machteloosheid, dat hem bij de nadering van die ramp bekruipt, zooals het vee en de vogels verstillen bij een dreigend onweer, omdat wij die ramp niet enkel meer voelen als nog tien jaar geleden, maar zien en weten en in dit zien en weten, zoo zij bestaat, de eenige kans ligt opgesloten om haar nog af te wenden.

Wij willen ons verder in dit artikel alleen met Spanje bezighouden, maar men zij dus gewaarschuwd: Spanje is slechts symptoom, slechts voor spel. Het gaat niet alleen om Spanje, het gaat in Spanje om Europa, om de wereld: Spanje is de wereld op de tweesprong.

Vier componenten doen, als zij op een bepaalde wijze en in een bepaalde menging met elkander in contact komen, moderne oorlogen ontstaan. Wij noemen ze historische, economische, sociale en ideologische, maar moeten er direct aan toevoegen, dat wij ze wel onderscheiden kunnen terwille van de overzichtelijkheid, doch dat ze in de werkelijkheid ongescheiden zijn.

Het Spaansche voorbeeld dreigt een klassiek voorbeeld te worden, zoowel van die theoretische onderscheiding als van die praktische ongescheidenheid. Over de historische component wil ik hier niet uitweiden. Doch ik treed wel niet te veel, naar ik hoop, op dit terrein, wanneer ik hier terloops op wijs, dat reeds vijf maal vóór deze keer in de geschiedenis van Spanje het land ten prooi gevallen is aan buitenlandse overweldiging, zoodat het evenveel aanspraak kan maken als België op het ongelukkige prerogatief het „slagveld van Europa" te worden genoemd. Reeds in de Oudheid — het is zoo bekend, dat ik er slechts aan behoef te herinneren — streeden de Romeinen en Carthagers hun strijd om de heerschappij in de Middellandsche Zee voor een deel op Spaansche bodem uit. In de Middeleeuwen was hetzelfde Spanje mede de inzet bij de strijd om de wereldheerschappij tusschen Kruis en Islam, tusschen Franken en Mooren, strijd, waarin de moderne Spaansche natie zelf gegroeid en waaruit zij als machtig imperium te voorschijn gekomen is. Imperium, dat echter in de naweën van dien strijd de kiem van verval reeds bij zijn geboorte in zich droeg. In de Nieuwere Tijd betwisten de Europeesche dynastieën elkaar in de Spaansche Successieoorlog de resten van Spanje's vervallen grootheid en aan het begin van de Nieuwe Tijd was het de rivaliteit tusschen het Frankrijk van Napoleon en Engeland, die gedeeltelijk op Spaansche bodem uitgevonden werd. En de vijfde en voor-laatste keer was het de Fransche reactionnaire inmenging van 1823 de het Spaansche volk overweldigde en het een bewind opdrong, waarvan het zijn afkeur en daarvoor en daarna herhaaldelijk getoond heeft.

En al die keeren heeft het in toenemende mate de rijkdom van de Spaansche bodem aan zelfstoffen van allerlei aard en zijn toenemende industriele en militaire beteekenis bij die overweldiging onderdeel van de verwachtingen en de berekeningen der overweldigers uitgemaakt. Zou het dan dit keer, nu in het imperialistisch tijdvak, waarin wij sinds de laatste halve eeuw leven, die grondstoffen van doorslaggevend belang geworden zijn, anders zijn? De vraag stellen is haar beantwoorden met ja. Het historisch aspect van de Spaansche tragedie is hier onverbrekelijk met zijn economisch aspect verbonden.

Ook over deze kant van de kwestie wil ik echter in dit artikel niet uitweiden. Elke aanwijzing daarvoor, alsmede een beschouwing, waarom het voorloopig niet meer kan zijn dan dat, heb ik elders al gegeven. Slechts op een allermerkwaardigste verwikkeling wil ik hier in dit verband nog de nadruk leggen. Reeds bij de verwoesting van Guernica door Deutsche vliegeniers uit Duitsche vliegtuigen, heb ik ter verklaring van Franco's ontkenning de veronderstelling geopperd, dat zijn helpers in dit geval op eigen initiatief hadden gehandeld, en wat er sindsdien verder in Baskenland, mijncentrum van eerste rang gebeurd is, heeft mij in de veronderstelling gesteld, dat we hier inderdaad te doen hebben met een van die „tegen met elkaar” of „met tegen elkaar complicaties”, die in de geschiedenis in het algemeen, maar in van het imperialisme in het bijzonder geen zeldzaamheid zijn. Waarschijnlijk immers staat de zaak daar zóó, dat de Duitschers en Italianen, maar de eersten vooral, tuk op het Baskische ijzererts, hun strategische plannen in Spanje op het verwerven van de contrôle over die mijngebieden hebben toegespitst, dat Franco, dit wetend, zich, alles in diep geheim uiteraard, in de armen van Engeland geworpen heeft en dat toen zijn „helpers”, dit wetende of althans vermoedende, hem en Engeland vóór hebben willen zijn en de zaak geforceerd hebben door al hun krachten op de verovering van Bilbao en Santander te zetten. Deze verklaring heeft vóór, dat zij zoowel de weifelende houding van Engeland in de Spaansche kwestie althans van een bepaalde hoek uit belicht, als ook de aanhoudende geruchten over een oneenigheid tusschen Franco en zijn helpers verduidelijkt, en ten slotte het volle licht werpt op de eigen bedoelingen der „helpers”, waardoor pas de zuiver-imperialistische kern van het geval openbaar wordt.

Die eigen-bedoelingen, steeds vermoed, worden immers met de dag duidelijker, ondanks het rook-

gordijn, waarachter met name de Duitschers nog steeds trachten te ze verbergen. Maar zóó dik is dit rookgordijn toch niet, of we weten met vrij groote steilheid, dat het incident met de „Deutschland” een provocatie is geweest en de „bestraffing” daarvoor, de beschieting van Almeria een tweede. Zóó dicht is het rookgordijn niet, of we weten, dat de Duitschers fortificaties hebben opgericht, heel in het Zuiden en heel in het Noorden, die voor de burgeroorlog zonder eenig belang zijn, maar van des te grooter bedreiging van de Fransche grens. En zóó dicht is het rookgordijn niet of we weten, dat de Duitschers zich in het tusschen gebied, waar ze maar kunnen, als heer des huizes gedragen. Zijn niet volgens de rebelencourant „A.B.C.” in Sevilla 35 burgers wegens het verwekken van oproer aangeklaagd, omdat zij geprotesteerd hadden tegen het bezetten door Duitschers van burgemeestersplaatsen!

Is de inmenging van Deutschland nog altijd min of meer geheim, die van Italië is openlijk, zelfs voor wie het niet zien wil. Dit is in overeenstemming met de getalsverhoudingen. De aanwezigheid van 10.000 Duitschers in de rijen der rebellen is nog eenigermate geheim te houden, die van 100.000 Italianen niet meer. En dit zijn toch de min of meer officiële cijfers zooda zij te vinden zijn in de verklaring van Del Vayo van 24 Aug. j.l., waarin deze zich over het „laisser-faire” van de niet inmengingscommissie beklagde. De cijfers wijken maar weinig af trouwens van die men vindt in een artikel in het orgaan van de generale staf, onder redactie van Pioto, die het aantal buitenlanders aan rebelenzijde ook op meer dan 100.000 schat, ongerekend 30.000 Marokkanen en de 15 à 20.000 man van het vreemdelingen-legioen.

Doch men is, wat de Italiaansche inmenging betreft, niet eens meer op schattingen en veronderstellingen van de tegenpartij aangewezen. Mussolini's redevoeingen op Sicilië, het onweerlegbare feit van de bezetting der Balearen door Italië, die de verbinding van Frankrijk met zijn Noord-Afrikaansch gebied rechtstreeks bedreigt, de duikboot-aanvallen op wachtscepen tot in de Egeïsche Zee toe, die onmogelijk op rekening van Franco's twee of drie verouderde duikbooten kunnen worden gesteld, de twaalf Italiaansche generaal-ten slotte, die in Spanje het bevel voeren en met name bekend zijn, zouden reeds voldoende zijn, wanneer niet uit de telegrammen-wissling tusschen Mussolini en Franco na de val van Santander gebleken was, dat beiden er nu zelfs prijs op stellen, die Italiaansche inmenging niet alleen niet langer te verheimelijken, doch zelfs van de

daken te verkondigen.

We hebben al deze feiten hier nog de revue laten passeeren, niet om de inmenging zelf te bewijzen — dat had verleden jaar zin, doch nu niet meer — maar wel om het zuiver imperialistisch karakter ervan te laten zien: voor Duitschland vooral de contrôle over ertsen, voor Italië vooral de bezetting van strategische punten, en dit voor beiden ter voorbereiding van de tweede fase van de nieuwe oorlog tot herverdeeling van de wereld.

Doch hoe duidelijk dit ook moge zijn, voor ieder die niet ziende blind en hoorende doof wil zijn, deze imperialistische motieven worden toch nooit, zelfs door Mussolini niet, openlijk genoemd. De leus waarvoor gestreden heet te worden, is in dit geval natuurlijk niet op economisch, ook niet op historisch, maar op ideologisch terrein te zoeken. „Wij zullen in de Middellandsche Zee geen bolsjewisme dulden,” zei Mussolini in een van zijn Siciliaansche redevoeringen. En achter die ideologische leus zit de sociale kant van de kwestie, schuilt het geweldige brok klassenstrijd, dat tegelijk in dit conflict wordt uitgevochten. Toen Roosevelt de nieuwe film van onzen landgenoot Joris Ivens en Johan Fernhout gezien had, „Spaansche Aarde”, die voornamelijk over de Duitsch-Itaïaansche invansie gaat, moet hij naast zijn bewondering voor dit werk, ook uiting aan zijn critiek hebben gegeven. „Waarom”, zoo moet hij gezegd hebben, „hebt u niet nog beter naar voren gebracht, dat de Spanjaarden niet alleen vechten voor het recht van hun eigen regeering, maar nog meer voor het recht om de prachtige velden, die de monarchie opzettelijk braak heeft laten liggen, te bebouwen?” De film ken ik niet, maar de opmerking van Amerika's president raakte in elk geval de kern van het conflict, voorzover het werkelijk een burgeroorlog, d.i. een sociale, d.i. een klassenstrijd is. En van dat sociale aspect bedient zich nu de buitenland-sche inmenging als dekmantel van haar imperialistische bedoelingen. Ook in dit opzicht is het Spaansche geval een klassiek voorbeeld van de methoden, waarop in onzen tijd oorlogen gemaakt worden, zooals de herhaalde bombardementen van open steden een klassiek voorbeeld zijn van hoe zij worden gevoerd. Zooals de historische, economische, sociale en ideologische componenten in de praktijk tot een ononderscheiden complex door een gemengeld zijn, zoo zijn ook de begrippen burgeroorlog, nationale oorlog en algemeene oorlog alleen nog maar in theorie te scheiden. Zooals Lenin in 1914 is opgekomen voor de omzetting van de wereldoorlog in de burgeroorlog, zoo zijn Mussolini

en Hitler en de Japansche militairen, in alies diens tegenvoeters, er nu op uit de burgeroorlog, zoowel de bestaande in Spanje en China als de dreigende in eigen land om te zetten in een wereldoorlog, ja, sterker een der hefboomen tot het doen uitbreken van die wereldoorlog is juist het verweken van burgeroorlogen in het buitenland.

In deze methode komt ten slotte een nieuw element tot uiting, dat vroeger niet of toch niet in die mate bestond, het typisch-fascistische cynisme en de typisch-fascistische brutaliteit, welke een afzonderlijk sociologisch onderzoek zeker zouden rechtvaardigen, als het niet nog van meer belang was, ze allereerst te signaleeren en te bestrijden.

Laat ik aan een voorbeeld uit de geschiedenis mogen verduidelijken, wat ik bedoel. 1 Augustus 1914 was de oorlog tusschen Rusland en Duitschland verklaard. De Franscien talmden echter hunnerzijds met de oorlogsverklaring, wat een streep door de Deutsche rekening was, immers 21 jaren lag het veldtochtsplan klaar en dat hield nu eenmaal in, eerst Frankrijk verslaan en dan Rusland. Het was zelfs voor den jongen Moltke onmogelijk dit plan, waaraan de heele staf jaren had gewerkt, in een dag door een ander te vervangen. Wat te doen? Von Schoen, de Deutsche gezant in Parijs, kreeg een opdracht om voldoening te eischen voor een — gefingeerde — vrient van Fransche vliegtuigen boven Neurenberg. Tot zoover komt ons dit vertrouwd voor; maar wat is nu het verschil met tegenwoordig? Von Schoen ging naar de Quai d'Orsay, sprak er over dit en dat — en ging weer weg. Pas daarna keerde hij terug en bracht het er toen met moeite uit: „O ja, hij had nog iets vergeten, van die vliegtuigen.” Von Schoen schaamde zich nog. In die schaamte van een Duitsch gezant anno 1914 ligt het heele verschil met nu en het is even leerzaam als bedroevend na te gaan, hoe die menschelijke aandoening van schaamte voor leugen en bedrog bij het ouder worden van het imperialismisme langzaam maar zeker verdwenen is. De oorlogsverklaring is komen te vervallen, de opgegeven redenen voor het beginnen zijn al nietszeggender, en door die nietszeggendheid al veelzeggender geworden. Pilsodski hoorde in 1920 „de stem der historie”, toen hij zonder verdere reden van Warschau naar Kjew oprukte om het Oekraïnsche industriegebied te veroveren. De Japanners trokken in 1931 in Mantsjoerie uit liefde voor China en schliepen voor die gelegenheid de speciale theorie, dat zij van het gele ras het mannelijke, de Chineezzen het vrouwelijke element vormden, zoodat voortaan

alleen deug- en weetnieten aan het mystiek-amoureuze karakter van het Mantsjoerische avontuur konden twijfelen. Mussolini was minder origineel, maar al weer iets cynischer, toen hij in 1935 Abesinië overviel onder het motief, dat dit een gebrek aan beschaving vertoonde, dat hij als beschaafd man niet langer kon aanzien.

Doch de kroon komt zonder twijfel aan Hitler toe, die in 1936, in de zelfde stad, waarboven in 1914 de mysterieuze Fransche vliegers zouden hebben gevlogen, verklaarde dat „jede Deutsche Hausfrau“ „het gemakkelijker zou krijgen, wanneer de Oekraïne, de Oeraal en Siberië Duitsch zouden zijn“. En nu is bescherming tegen het bolsjewisme, het internationale jodendom, de internationale vrijmetselarij, het internationale kapitalisme of neemt wat ge maar wilt, het voorwendsel om beschaving, vooruitgang, vrede, vrijheid of wat maar anti-fascistisch is of klinkt, te vernietigen in een booze drift, die men in het geheel niet zou begrijpen, als men niet wist, dat een van de motieven van het groot-kapitaal tot ondersteuning van het fascisme juist deze hoop op roofoorlogen is.

Zoo drijft de Spaansche tragedie — en hiermee kom ik weer op mijn uitgangspunt terug — zelf schakel in de oorlogs-voorbereiding, die oorlog weer verder. De bondgenootschappen, zonder welke een echt begin te riskant zou zijn, beginnen zich af te teekenen. Met dit verschil echter, dat alle eetlust en daarom alle initiatief nu veel meer dan toen van één kant komt. De spil Rome—Berlijn, het zoogenaamde anti-Komintern-verdrag Berlijn—Tokio (Italië) vormen de beide assen, waarom het aan de eene, de agressieve kant, gaat draaien. Aan de andere kant is er de Fransch-Engelsche samenwerking, het Fransch-Russische, het Russisch-Tsjechische verdrag en de steun in toevoer van oorlogs- en levensmiddelen, vliegtuig-personeel en technici, die de Sovjet-Unie zoewel aan Spanje verleent als aan China zal verleenen.

Doch er is nog een verschil met 1914, met waarop te wijzen wij dit artikel willen besuïten. Het simpele feit, dat in 1914 aan 1937 voorafgaat. Ofschoon nog altijd veel te weinig menschen toonen te weten, waarom het in wezen gaat en waarop het uit zal loopen, wanneer men de zaken hun gang laat gaan, zijn het er toch veel meer dan in 1914, toen slechts een deel van de internationale sociaal-democratie het fataal karakter van het imperialisme had begrepen en een nog veel kleiner deel zich bereid en in staat toonde er tegen te strijden. In dit opzicht is er iets ver-

ander en dit kan betekenen, dat de zaken nu niet als in 1914 aan zich zelf overgeieten, hun fatale loop nemen. De macht van wat wij het defensieve front zouden kunnen noemen, de macht van de Sovjet-Unie, Frankrijk, Engeland en Amerika, om nu alleen de groote mogendheden te noemen, is actueel en potentieel oneindig sterker dan die van het offensieve front van Duitsland, Italië en Japan. En dit is dan ook oorzaak, dat een tweede wereldoorlog nog niet in volle omvang is uitgebroken. Daartegenover staat echter als groote gevaar, dat het defensieve front onmiskenbaar de neiging vertoont het gevaar van een oorlog te willen bezweren door van stap tot stap terug te gaan. De oorzaken hiervan op te sommen, zou de mij toegemeten maat overschrijden. We moeten volstaan met een herinnering aan wat we zoeeven over de val van Bilbao opmerken. Zoals de weifeling van Engeland zijn oorzaak vindt in de imperialistische belangen van dit land, zoo wordt het heele defensieve front inwendig zwak, omdat het niet zuiver-anti-imperialistisch is, verre van daar. Lloyd George, zelf min of meer Hitler-vriend, sloeg nochtans de spijker op de kop, toen hij onlangs in het Lagerhuis zei: „Men zegt, dat er oorlog komt, wanneer wij ons tegenover Berlijn en Rome vastberaden toonen, maar ik zeg u: wanneer wij ons niet vastberaden toonen, komt er zeker oorlog.“ En daarom zeiden we en dit bedoelen wij toen wij zeiden, dat in Spanje de wereld op de tweesprong stond. Als het het Spaansche volk niet gelukt de fascistische indringers en hun Spaansche handlangers te verdrijven, dan zie ik niet in, wat er dezen verder van af zou houden, de algemeene oorlog te ontketenen, die zij met de inval in Spanje voorbereiden, versterkt als zij en verzwakt als de anderen dan zullen zijn met Frankrijk tusschen twee vuren en afgesneden van zijn verbinding met Noord-Afrika en Engeland afgesneden van alles wat ten Oosten van Gibraltar Britsch is.

Gelukt het daarentegen aan het nieuw geschapen Spaansche leger van een half miljoen wel om de indringers te verdrijven, dan zal de les, die zij uit die nederlaag zullen moeten trekken, geen andere kunnen zijn dan zich voorloopig koest te houden. „De krijgsman wint al veel, al wint hij niet dan tijd“, heeft Vondel gezegd, en dat geldt evenzeer voor hen die voor de vrede vechten in dit tijdsgericht, de eenige strijd, naar onze meening, waard om gestreden te worden, omdat alleen de overwinning van de vrede nog de mogelijkheid van vooruitgang insluit.

Rome's Colosseum.

De duce grondvest zijn zending en de taak van zijn volk op de traditie van het Romeinsche volk. Den glans van een roemrijk verleden, die Italië al eens tot nieuw leven wekte, laat hij weer lichten en met grooten ijver en belangrijke midelen laat hij nieuwe opgravingen doen in de eeuwige stad. Haar groote zinnebeeld is ook thans nog het Colosseum.

Als de Angelsaksische pelgrims in den tijd van Karel den Groote naar Rome kwamen, gingen zij altijd na het verrichten hunner gebeden aan het graf van den apostel, die hier zijn bloedig einde vond, een kijkje nemen bij de bezienswaardigheden van de vroegere wereld-hoofdstad. Nergens echter werden zij zoozeer aangegrepen als voor de ruizen-massa van het Colosseum. Het bouwwerk werd voor hen een symbol van Rome en onder hen deed het gezegde opgeld: Zoolang het Colosseum staat, staat ook Rome.

Op de plaats waar Nero in het park van zijn gouden paleis een kunstmatig meer liet aanleggen, begon keizer Vespasianus met den bouw van het amphitheater, dat naar den naam zijner familie het Flavische genoemd werd. Hij beleefde slechts de voltooiing van de drie onderste trappenafdeelingen van het inwendige; zijn zoons Titus en Domitianus zetten den bouw ijerig voort en reeds in het jaar 80 kon Titus het inwijken met spelen, die honderd dagen duurden, ofschoon eerst Domitianus het theater tot aan de bovenste kroonlijst voltooide. Het kon 50.000 menschen bevatten. Boven de arena verhief zich de eerste rang, het podium met de zitplaatsen voor de voornaamste toeschouwers. Hier had de keizer zijn verhoogden zetel, hier zaten de senatoren en de Vestaalsche maagden. Dan volgden nog vier rangen.

Hoeveel millioenen er aan ten koste zijn gelegd kan men ongeveer zien uit de berekening van een architect uit de 18de eeuw, die de waarde van het nog aanwezige materiaal op acht miljoen francs schatte. Het theater, dat een der grootste bouwwerken der wereld was, is in ellipsvorm aangelegd; de totale omvang bedroeg 524 meter, de langste middellijn 188 meter, de kortste 156 meter, de hoogte 48,5 meter. De arena zelf had een lengte-as van 86 meter, een dwarslengte van 54 meter. Het podium was ongeveer 5 meter breed, de beide volgende trappenafdeelingen hadden ongeveer 16 en 20 treden.

Daar het theater werd opgetrokken op de plaats, waar Nero's kunstmatig meer was geweest,

legde men, toen aan den onderbouw begonnen werd, een kunstmatig systeem van rioleering aan, dat door het geheele terrein ging, zooals de aderen het menschelijk lichaam doortrekken. Het fundament van den onderbouw der arena geleek op het dak van een ronde tent; het van boven doorsijpelende water liep, op dezen steenen bodem gekomen, van het midden af naar den rand in verzamelgangen en kanalen. Onder de arena, bij de fundamenten van den binnensten ringmuur, bevonden zich de hokken en kooien voor de wilde dieren. Onderaardsche gangen verbonden de arena met de op den Esquilinus gelegen groote keizerlijke gladiatorenschool, met de nabij den Claudius-tempel gelegen Dacische gladiatorenschool en de dierenvechtersschool. Onder de arena lagen ook de cellen en kamers, waarin men de dooden en gewonden bracht. Langs wenteltrappen konden de voornamen van het podium hierheen afdalen, als zij zich voor een gewonden gladiator interesseerden. Te oordeelen naar de ruimte, rekende men niet op veel wonden, meer dan 25 kon men niet bergen. De meeste gladiatoren vochten tot den dood.

Van den luister der inwijdingsspielen vertellen de dichter Artialis en de geschiedschrijver Dio Cassius ware wonder verhalen; de verwachtingen van het volk, dat uit de geheele wereld was toegestroomd, werden vervuld, ja overtroffen. De barbaarschheid der bloedige spelen geeft ons eenig begrip van den verwilderden smaak dezer uiterlijk zoo schitterende periode. De door prachtige vertooningen verweende en afgestompte massa's hadden een bijzondere zenuwprickeling noodig om hun doffe zinnen in opwinding te brengen en zoo kwam men tot even fantastische als afschuwelijke invallen. Het was niet genoeg, dat dieren, die Rome nooit tevoren had gezien, door wapenhelden werden bevochten, dat men een vrouw, die tot den strijd tegen dieren was geoefend, op een leeuw injoeg — maar een gladiator, die als Daedalus was gecostumeerd, met vleugels dus, werd in de lucht geslingerd, storte met gebroken vleugels neer en werd door een beer ontvlesch; men zag een bosch met talrijke dieren van allerlei soort, en temidden daarvan Orpheus omringd door afgerichte wilde dieren; plotseling werd de ongelukkige door een der beesten in stukken gereten. Men zag 's avonds in de arena, die door een onderaardsch buizennet onder water was gezet, Leandros, die trachtte de lichtende fakkel van Hero te bereiken. Hij kampt met het water en slechts een genadige wenk van

den keizer kan hem van den dood redden. Gladiatoren bestrijden elkaar tot den dood, venatoren vochten in verbitterden strijd met de wilde dieren om hun leven, de dieren zelf op elkaar ingegaagd, olifanten tegen stieren, leeuwen tegen tijgers, panthers tegen beren. Kraanvogels vochten met elkaar en als offers van deze feestdagen telde men behalve de honderden menschelijke lijken, die de arena bedekten, meer dan 9.000 tamme en wilde dieren. Honderd dagen hadden de spelen geduurd en op den laatsten dag vielen talloze houten plaatjes onder het jubelende volk; elk plaatje gaf recht op een geschenk; een kleed, een paard, een slaaf, een stuk kostbaar vaatwerk.

Sindsdien hebben in het theater vele dergelijke schouwspelen plaats gehad. Commodus trad zelf als gladiator op en bood het verbaasde en verbluffte publiek het ergste schouwspel van keizerlijke onwaardigheid. Eerst toen het Christendom zich uitgebreide hielden de gladiatorengevechten op. In 399 werden de keizerlijke gladiatoren schoeien opgeheven. Het ophitsen van dieren duurde echter voort, zij het ook niet meer in dien omvang en met die praal als voorheen. Onder Theoderik den Grooten organiseerde in 423 Anicinus Maximus, toen hij het consuls-ambt aanvaardde, de laatste jacht op wilde dieren in het theater. Toen kwamen de hevige oorlogen tusschen de Gothen en Byzantium en nu hielden de spelen van zelf op. Eenzaam stond het theater daar, het verviel en werd vergeten. Op de trappen woekerde het gras en de door het weer aangetaste muren begonnen te verbrokkelen. In plaats van den vroegeren naam kwam een andere meer en meer in zwang, de naam dien wij ook thans nog gebruiken: Colosseum; men koos hem wegens de enorme uitgebreidheid van het bouwwerk, of als herinnering aan Nero's kolossale beeld, dat bij het theater had gestaan.

Of het Colosseum in de eeuwen, die op de Gothische oorlogen volgden, nog gebruikt werd voor spelen, weten wij niet. Bepaalde kennis hebben wij eerst weer van de passie-spelen, die hier sedert het einde van de 15de eeuw werden gehouden. In het midden van de 16de eeuw werden de spelen door den paus verboden wegens verschillende afkeurenswaardige voorvallen. Sedert dien heeft het Colosseum nog slechts eenmaal groote menschen massa's gezien: na den intocht van het Italiaansche leger op 20 September 1870, toen men hier in een volksvergadering de afgevaardigden voor de voorloopige regering koos.

De verwoestingen door de hand van vijanden waren veel geringer dan die van tijd en natuur;

de grootste was wellicht die door den Noorman-hertog Robert Guiscard, toen hij paus Gregorius VII bevrijdde. De legenden, die de Italianen hebben gevormd en verteld over de vernielingswoede der „barbaren“, ten opzichte van de oude bouwwerken, zinken in het niet bij de resultaten van het historisch onderzoek, dat de zorgen juist van „barbaren-koningen“ b.v. van den grooten Theoderik, duidelijk in het licht stelt. Veeleer hebben de Italianen, de Romeinen zelf, met hun antieke monumenten gehandeld als barbaren. Een feit is, dat naast vele andere oude bouwwerken het Colosseum hun als steengroeve heeft gedien.

Bovendien werd het Colosseum zoo nu en dan voor industriële doeleinden benut. Sixtus V had het plan opgevat, in de onderste gaanderijen een lakenfabriek in te richten, met arbeiderswoningen in de hogere arcades, waterleidingen op alle verdiepingen en een groote bron in de arena. Hij stierf echter voor de uitvoering van zijn plan. Paus Clemens XI wilde het bouwwerk voor salpeterwinning gebruiken; hij liet de onderste gaanderijen dicht metselen, de gewelven met mest vulen en de langzamerhand zich vormende salpeter afkrabben om te gebruiken voor de pauselijke kruitmolens.

De Frangipani, die de te koop aangeboden steenen van het Colosseum voor hun paleis verwierven, vestigden zich in de jaren, die volgden op de inneming en verwoesting van Rome door de Noormannen, in het theater zelf en behandelde en onderhielden het als middelpunt van het gebouwencomplex, dat hun half als slot, half als vesting diende. Zij richtten zich hier naar willekeur in en bouwden, zonder rekening te houden met den oorspronkelijken opzet, zooals hun praktische doeleinden dat eischten. Toen hun macht ten einde liep, vestigde allerlei gepeupel, dieven en roovers, zich in het machtige bouwsel, dat schuilhoeken genoeg bood voor lichtschuwe elementen en ondanks allerlei maatregelen kon men hen er niet uit verdrijven. „Bedelaars en dieven verschuilen zich thans in de vroegere verblijven der wilde dieren,“ zegt K. Th. Moritz, die tegelijk met Goethe in Rome was en Goethe zelf zag er in een helderen maannacht in 1787 scharen bedelaars bij een vuur overnachten.

Het is verklaarbaar, dat de fantasie van het volk zich levendig heeft bezig gehouden met het Colosseum. Men zag er een herberg in voor demonen, die op de zielenvangst uitgingen. Enorme schatten waren er begraven, die alleen door zwarte kunst waren te ontdekken. Nog in 1864 ging een zekere Testa in het Colosseum graven naar een vermeenden Frangipani-schat. Alle pelgrims naar

Rome wisten thuis wonderlijke dingen te verhalen van Vespasianus' bouwwerk. Doch de vreemdelingen gingen niet alleen kijken naar het wonder der bouwkunst, zij maakten een pelgrims-tocht naar het Colosseum, als naar een door zooveel martelaarsbloed gewijde en geheiligde plek. Hier toch zijn talrijke vogelingen van den Man, die zelf aan het kruis stierf, een gruwelijken dood gestorven. Voor de vrome pelgrims werden de veertien staties van den kruisweg in de arena op-

gericht en men hield bijeenkomsten, zoodat de oude gangen, die voor duizend jaar vervuld waren van het getier eener bloeddorstige menigte, thans weergalmden van lof- en boetgezangen. Eerst in 1874 werden de staties, het kruis en de kapel verwijderd; daarmede waren ook de godsdienstoefeningen afgevoerd en de belangstelling ging voortaan uit naar den oorspronkelijken vorm en het herstel van het bouwwerk als een symbool van Rome's grootheid.

Amerika's Colosseum.

De betonnen gangen van Madison Square Garden daveren altijd van het geschuivel van duizenden voeten. Aan de muren hangen ingelijste foto's van groote gladiatoren uit voorbije dagen. Foto's zijn goedkoper dan fresco's, denk ik en we leven nu eenmaal in een modern tijdperk. In Rome was het mooier, toen de verdwenen helden standbeelden kregen aan de tempelwanden. Maar in de arena van het Amerikaansche Colosseum verandert het schouwspel weinig. Mannen beuken elkaar, worstelen en rukken; de clowns rollen over den vloer, renners cirkelen over de baan en in de kelderverdieping verheffen olifanten uit Indië en Afrika hun guttapercha pooten, zetten ze neer en zuchten winderig door hun gummislurven; katten uit de jungle drukken hun gele koppen tegen de ijzeren tralies, geeuwen en rennen hun koolen op en neer.

Door de poorten van het lange, lage, stalen en cementen bouwwerk stroomt de nimmer eindigende stoet van atleten, revue-artisten, acrobaten en dieren. Zij volgen den gang der seizoenen en vormen een flonkerend cyclorama van sport en sensatie in moderne revue-schittering. Zij loopen eikaar op de hielen, de bokkers met hun gebroken neuzen en hun in sporttruien gehulde helpers met emmers en sponzen; de worstelaars met zwellende buiken, forsche spiermassa's en verdraaide ooren; de wielrenners met hun slordige schoenen en hun snorrende wielen; de loopers en springers in hun vroolijk-gekleurde truien. In April, bij het naderen der lente, trekt het circus „Grooten en Beter dan ooit”, met zijn karavanan roode en gouden wagens, waarom heen het gerinkel daverd van kettingen, van de verlaten straat-in-vroegen-ochtend, de spelonken onder de arena binnen. Tennis spelers in wit flanel flaneeren door de Garden; bebloede

paarden, bebloede honden, musici, cowboys en cow-girls dreuntelen rond; jaar in jaar uit trekken zij het Colosseum in en uit, op de vroolijke muziek van zilver in de geldla.

Het gebouw is geboren in het brein van den beminnelijken, dun-lippigen, jongensachtigen gok-promotor, Tex Rickard, en het diende hem tot begrafenis-zaal. De zuilen en balken hebben moorddadige bloedige kampen aanschouwd, bedrog, fratsen en lawaa; het klatergoud der society-schittering den eenen avond, de verbitterde, laaiende vergaderingen van Joodsche arbeiders den volgende. De enorme zoldering heeft de kreten weerkaatst van de bloeddorstige, daverende, holle redevoeringen van politiek en demagoguen, de gramschap der verstootenen, circusbengelach en symphonische muziek.

Het gebouw lijkt slechts in naam op het oude en verdwenen rococo-gebouw, dat ontworpen werd door den architect Stanford White. De oude Garden stond bij Madison Square. Dát gebouw had een geschiedenis; laat ik gauw verder gaan, want anders wordt ik sentimenteel. Ik herinner me den brok in mijn keel bij de laatste revue, vóór het gebouw werd gesloopt. Het circus gaf een laatste vertooning en ik zag menschen, die hun oogen sloten en dan plotseling ontdekten, dat zij luid hun neuzen moesten snuiten in hun zakdoeken. De geur van olifanten leefde in de oude Garden; als er gebokst werd of gefietst was er altijd die zwakke scherpe geur, een prikkelende geur, welke blijft hangen, op een plek, die jarenlang dikhuiden heeft gehuïvest.

De oude Garden werd in 1892 geopend en in 1925 afgebroken. Tex Rickard maakte het plan voor het nieuwe gebouw. Hij bouwde het met geld van andere menschen, dat was zijn methode

Ik zie hem nog rondzwerfen bij de enorme uitgravingen aan Eight Evenue en de 50th Street in New York; zijn hoedrand over de oogen; en zijn met goud-beslagen stok wees naar het gat in den grond en hij beloofde, dat hieruit zou verrijzen: „De mooiste arena, die je ooit gezien hebt. Niemand heeft ooit zoo iets gezien. „Hij had steun van verscheiden menschen, maar de Garden was Rickard, van de reuzen-zaal onder den grond tot aan het hoogste balkon. Hij bedacht het en bracht het tot leven en hij pleegde in den foyer te staan en zijn gebouw te vereeren, avond aan avond. Als hermelijnen en blauwe en zilveren avondgewaden, fladderend om mooie jonge dames, gevolgd door mannen in avondcostuum, in lange rijen langs de tourniquets der controleurs schuifelden, dan schitterden zijn kleine oogjes van genoeg en zei de hij zachtjes: „Kijk eens, de deftigste menschen ter wereld begunstigen me nu. De sjiekste lui kunnen hier komen zonder zich te moeten schamen.....” De oude Garden, weet u, was een beetje muf en slordig en zoals ik zei, het rook er naar olifanten en groote katten; soms werden op de galerijen de messen getrokken, en de menschen, die zich traag door de nauwe gang bewogen na de voorstelling, geurden naar zweet en knoflook.

De magische transformaties in de nieuwe Garden worden als een natuurlijke zaak beschouwd. Maar soms blijf ik achter, nadat de menigten zijn weggestroomd, om de wonderen te zien, die zich hier voltrekken. Kwart voor elf en op een Vrijdagavond in Maart; de bel klingelt boven het half-hysterisch geloei uit van de menigte, die alle plaatsen heeft bezet; het logge lichaam van een bewustelozen bokser wordt weggedragen, de overwinnaar danst door de ring en bevestigt zijn triomf door de radio. Het gevecht is voorbij. Het publiek smelt weg door de deuren. „Jonge, jonge, wat een partij.....wat een mep gaf-ie 'm—vlak op zijn z'n bakkes..... daar kon-ie nooit van overeind komen.....De schrijfmachines der sportverslaggevers knetteren en lang voor de laatste nieuwsgierige verdwenen is, begint de transformatie. Boven de loketten staan de komende gebeurtenissen ver-

meld: Zesdaagsche, worstelen, liefdadigheidsbal en een revue.....

Arbeiders duiken op uit de spelonken en doolhoven achter en onder de arena en in enkele minuten is alles gereed voor de zesdaagsche, die weldra een aanvang neemt.

Het gebouw is 375 voet lang en 200 voet breed. Er kunnen 18700 menschen een zitplaats hebben. Het grootste aantal, dat het gebouw vulde was 21534, tijdens het eerste Golden Gloves toernooi en de grootste recette, die de loketten passeerde, bedroeg 201.613 dollar, een recette, die gemaakt werd toen Delaney tegen Maloney bokste.

Het is een jong gebouw, maar het heeft toch ook al een geschiedenis, die bijna episch genoemd kan worden. Hier had het professional-debuut plaats van Suzanne Lenglen, de grootste tennisspeelster der historie, en eveneens van Bill Tilden, haar mannelijke evenknie. Hier leverde de wereldkampioen Schmelzing zijn eerste gevecht in Amerika en hier werd Primo Carnera voor het eerst aan het Amerikaansche publiek vertoond.

Hier liep Nurmi, de hardlooper onzer eeuw, hier worstelde Londo de Griek, hier boksten Delaney en Berienbach, Loughran en McTigue, Jack Sharkey en Sid Terris, Al Singer en Mickey Walker. Dit is inderdaad ons Amerikaansch Colosseum, gebouwd voor fysieke moed.

Eens is de Garden in een doodenkapel her-schapen, de grootste doodenkapel ter wereld, want het was de Garden. In het midden van het amphitheater stond de duurste doodkist, die men voor geld kon koopen; en er om heen lagen duizenden dollars aan bloemen. In de kist lag de geschilderde mummie van Tex Rickard in avondcostuum, de zachte, traag sprekende Rickard. De treurende en nieuwsgierigen schuifelden den geheelen dag over den vloer. Het was afschuwelijk, druk en grof, het had iets ongelooflijk goedkoops. Tot plotseling de zon in het voorbijgaan drie lange stralen door de hooge dakramen zond; zij vielen op den bronzen sarcophaag en maakten van het Colesseum van de sport een tempel van den rouw.

Het Rijk Der Vrouw.

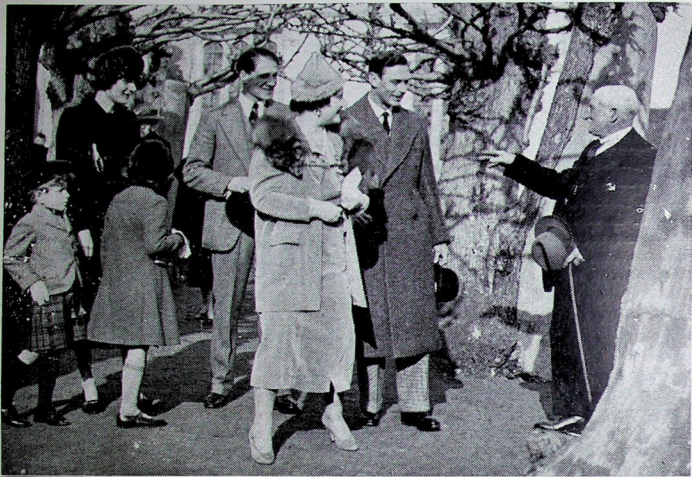
DE VERDWAALDE CARMEN EN DE BEDAAGDE BAKVISCH.

Langen tijd was de Parisienne — en met haar, heel de goed gekleede vrouwenwereld — er met tamelijk onverklaarbare hardnekkigheid op uit, haar zeer persoonlijke, uiterlijke eigenschappen te ontdekken en deze zorgvuldig te ontwikkelen. Zij trachtte met alle mogelijke en soms bijna onmogelijke middelen, haar verschijning tot type op te drijven door de meest karakteristieke hoedanigheden nadrukkelijk, en op het onbarmhartig af te accentueeren. Dit geschiedde veelal op gezag en met de volle medewerking van dienstvaardige schoonheidsspecialisten, ietwat kortzichtige kappers, dogmatische couturiers, artistiekere adviseurs en modistes, met een tekort aan fantasie. En de resultaten overtrofen alle verwachtingen, zij streefden het doel voorbij: de vrouw werd type, en het type verstarde. Een donkere vrouw werd gemeenlijk bijna automatisch tot exotische schoonheid bevorderd. Haar matte maquillage, donkerder nog dan haar teint werd met allerlei overdadigheden geïlustreerd, zij droeg veel sterke kleuren, nog meer zwart en dikwijls te veel sieraden, haar kapsel en haar hoeden werden streng en bijna fanatiek gemodelleerd. Wie blond was, had de keuze tusschen een teere verschijning, in zachte pasteltinten, tule en kant, met een porseleinachtige en bijna aandoenlijke make-up, en den Amerikaanschen flapperstijl, met al zijn sportieve en daverende bijkomstigheden: een quasi-nonchalant kapsel, kameelharen mantels en tweedcostuums, wollen truien, leeren vesten, schoenen met moedwillige stiksels en platte hakken, gouden dansjurkjes en witte avondcapes.

Doch welbeschouwd past zulk een langdurig bedreven en ietwat zonderlinge cultus geenszins in dezen dynamischen tijd, en de Parisienne, wier modieus aanpassingsvermogen nagenoeg onbegrensd is, heeft haar opvattingen in deze dan ook terdege herzien. Hetgeen overigens niet wil zeggen, dat zij de markante eigenschappen van haar uiterlijk verwaarloost; zij analyseert deze zoo mogelijk nog aandachtiger en scherperzinniger dan tevoren. Maar nu tempert en verväagt zij al hetgeen zij vroeger, tot elken prijs, meende te moeten overdrijven. Want zij is er zich zeer wel van bewust, dat de teere charme van het ondefinieer-

bars oneindig boeiender is dan het maskerade effect van een te nadrukkelijk en te herhalelijk betuigde karakteristiek. De mode voor de komende maanden stelt — vooral door haar fantastische veelzijdigheid — hooge eischen aan Madame's onderscheidingsvermogen. Er zijn feestelijke kapsels en briljante avondjaponnen, indrukwekkende namiddag-ensembles en bontjassen, historische herinneringen en uitheemsche motieven, hoeden van de meest verrassende makelij, vriendelijke jurkjes en sportieve pakjes, onvermoede kleurshakeeringen en een overvloed van bijkomstigheden, die desgewenscht elke vrouw tot type zouden kunnen moduleren en die dus als zoodanig tot ontstellende vergissingen zouden leiden. De Parisienne heeft deze test echter met goed gevolg doorstaan. Een van de fraappantste voorbeelden hiervan is het feit, dat Mainbocher's „Velasquezgewaden", de prachtigste avondtoiletten van tule, damast en fluweel, met hun verbredende heupgarneering en hun genöpe mantille, nagenoeg zonder uitzondering door blonde vrouwen worden gedragen. In dezen gala-tooi heeft de verre van Spaansche draagster een vage gelijkenis met de nobele, 17de eeuwse Infanterie-portretten, terwijl een donkere vrouw, met een teveel aan stijlbewustzijn, spoedig iets heeft van een verdwaalde Carmen.

In plaats van een zoo theatrale vermomming te verkiezen, verheugt zij zich in de minder pompeuze avondjaponnen, die de couturiers in alle toonaarden te harer beschikking houden. Haar gelaatsverzorging is geheel veranderd, alle eens zoo geliefde okertinten en sultane-nuances zijn uit haar schoonheidsarsenaal verdwenen; haar geheele make-up krijgt een vriendelijke basis van een bijna kinderlijke perzikkleur, vroeger het voorrecht van de blonde vrouw en tevens een verraderlijk element, dat vaak van een overigens welverzorgde verschijning een bedaagde bakvisch maakte. De couturiers beoogen hetzelfde doel, wanneer zij — oogenschijnlijk grillig, doch in werkelijkheid na rijp beraad — soms wollen stoffen voor hun gala-gewaden, tweed voor avondmantels en fonkelend lamé tot dinerjaponnen en blouses verwerken. Niet alleen des avonds, ook overdag heeft Madame haar nieuwe principes over de geheele linie in practijk gebracht. Zij heeft afstand

„OUDE BEKENDEN”. — Toen de koning en koningin van Engeland gisteren het dorpskerkje van St. Pauls Walden Bury verlieten, de kerk waarin de koningin gedoopt werd, stond tusschen de oude boomen een grijsaard, dien de koningin onmiddellijk herkende als den tuinman van haar vader, die haar, toen ze een klein meisje was, inwijdde in de geheimen van planten en bloemen. — Oude herinneringen worden opgehaald.

gedaan van haar geliefde grijs met blauwe en beige met bruine ochtendkleding en van haar geijkte zwart-wit-combinaties voor den namiddag. Zij tempert het altijd wat dramatische effect van een gedrapeerde cape door het meest frivole hoedje ter wereld, en een sportieve jas wordt met een weidsche, met gouddraad en kleufig leder bewerkte ceintuur of een schilderachtigen hoed opgeluisterd. Bij klokvormig gesneden, streng getailleerde bontmantels worden allerlei amusante hoedjes gedragen, alleen geen bontmutsen of fez-modellen, want de Parisienne is geen Kirgiezen- of Tsjerkesenvrouw en zij heeft ook niet de minste ambitie, zich als zoodanig voor te doen. Bovendien komen die Russische en Levantijsche mutsen veel beter tot hun recht bij de gekleede japonnen voor den middag, waarbij Madams gewoonlijk een donkere, stoffen mantel en een zilvervos draagt. Voor zulke — in vele gevallen gedrapeerde — japonnen worden bij voorkeur zijden jersey en soepele wollen

weefsels gebezigd; fluweelen jurken zijn eenvoudiger van snit en gewoonlijk blauw-groen, nacht-blauw of Bourgognekleurig. Zwart fluweel wordt in zekeren zin, en terecht, als een pleonasme beschouwd en bijna uitsluitend tot hoeden of garneringen verwerkt.

Het moge destijds misschien niet eenvoudig zijn geweest, steeds de kleding-details te vinden, welke volgens ongeschreven, doch strenge wetten, bij bepaalde vrouwentypen passen, het is een on-eindig subtiele kwestie, verschillende en vrij sterk uiteenlopende elementen tot een aantrekkelijk compromis te versenigen. Het resultaat is intusschen uitermate verheugend: de Parisienne is, nadat zij haar stijlgevoel overboard heeft geworpen, aanmerkelijk verjongd!

De laatste créatie

EAU
DE COLOGNE
TRÈS PURE
90°
HOUBIGANT

*heerlijk, frisch,
opwekkend,*

*de Eau de Cologne "Très pure" 90° van Houbigant
is uitsluitend bereid van prima alcohol, die zeer langzaam gedistilleerd wordt
en van natuurlijke essences van uitgezochte kwaliteit.*

Zij wordt gegarandeerd volstrekt vrij te zijn van chemische samenstellingen.

Het is de ware Eau de Cologne in al haar reinheid,

in al haar volmaaktheid.

Importeurs: N. V. BORNEO SUMATRA HANDEL MIJ.

MADAME MAINTENON ALS SCHOONHEIDSSPECIALISTE.

Zooals bekend ligt in het midden van Parijs een klein eiland, Cité genaamd. Dit eiland is niet slechts belangrijk uit geografisch oogpunt — het eiland kon namelijk ontstaan doordat de Seine zich hier deelt — maar het is misschien het eenige romantische plekje in deze wereldstad. Op het Cité-eiland staan, Notre Dame, het „Palais de Justice” en de oude Morgue. Dit eilandje is bovendien de oudste nederzetting van Parijs, en het verbindt de beide sterk van elkaar verschillende deelen der stad met elkaar: het noordelijke gedeelte, de metropolis van den handel, het verkeer en de luxe, en het zuidelijke, het middelpunt van het geestelijke, artistieke en politieke leven. Bovendien vindt men op dit eilandje boekenstalletjes. Oude mannen, die er uit zien als figuren uit sprookjes en die een zwart hoofddekseel dragen, dat, wat zijn vorm betreft, sterk op een fez gelijk, verkoopen hier de boeken. Het zijn voor het grootste gedeelte boekenvrienden. Men zal er tevergeefs zoeken naar nieuwe uitgaven. Hier verkoopt men slechts boeken uit lang vervlogen tijden. Soms betreft het eerste drukken van groote waarde, die hier door de „vliegende” boekhandelaars te koop worden aangeboden. Rariteitenverzamelingen uit de heele wereld geven elkaar hier bij wijze van spreken rendez-vous. Hier kan de verzamelaar van oude boeken nog schatten ontdekken.....

Slechts weinig mensen zullen hebben opgemerkt, dat in de laatste jaren telkens weer een elegante auto bij de boekenstalletjes stopte. Uit die auto stapte een naar de nieuwste mode gekleede dame, die urenlang in de tentoongestelde boeken bladerde en ook steeds eenige exemplaren mede naar huis nam. Deze dame was niemand anders dan mevrouw Simpson, de tegenwoordige Hertogin van Windsor. Niet velen zullen weten, dat de Hertogin een groote boekenvriendin is, die reeds sinds vele jaren met grooten ijver oude, zeldzame exemplaren verzamelt. Bij haar voorlaatste bezoek aan Parijs vertoefde de Hertogin zelfs bijzonder lang op het Cité-eiland. Zij zocht namelijk een bepaald boek, dat zij echter ondanks haar ijverig speuren bij geen der stalletjes kon vinden. Zij wandelde van den ééne boekhandelaar naar den anderen en vroeg alle naar het boek, dat zij zoo graag voor haar uitgebreide bibliotheek wilde hebben. Iedereen haalde met een vriendelijken, verlegen glimlach zijn schouders

op. Dezen keer konden zij de wensch van hun goede klant niet vervullen. Niemand was in het bezit van het gezochte boek: „Les beautés de Madame Maintenon”. De een of ander had er wel eens van gehoord, maar het was uit den boekhandel verdwenen. Geen van de boekhandelaars had het in den laatsten tijd meer gezien. Dit boek vertegenwoordigt inderdaad een groote waarde. De schrijfster was namelijk niemand anders dan de vrouw, die de liefde van Lodewijk XIV wist te veroveren en met wie de koning, ná den dood van zijn echtgenote, zelfs een morganatisch huwelijk aanging. Deze Madame de Maintenon heeft een werkelijk schoonheidsbrevier geschreven, dat voor het hof van de laatste Fransche koningen den toon aangaf. Tijdens de Fransche revolutie verdween dit boekje volkomen, en voor zoover bekend, heeft niemand het meer kunnen vinden. Aan de pogingen der Hertogin van Windsor heeft men het te danken, dat dit boekje nu opnieuw ontdekt werd.

Een spoor leidde de hertogin naar het Cité-eiland. Zooals gezegd, gelukte het haar echter niet, het gezochte boek daar te vinden. Na eenige dagen tevergeefs alle mogelijke moeite te hebben gedaan, vertrok de hertogin uit Parijs. Zij verzuimde toen echter niet, aan goede vrienden opdracht te geven, het boek voor haar te blijven zoeken. Het was voor haar boven elken twijfel verheven, dat het boek toch op zeker dag te Parijs te voorschijn moest komen. De verdere gebeurtenissen stelden de hertogin van Windsor inderdaad in het gelijk. Nadat sinds het vertrek van de hertogin uit Parijs maanden waren verstreken, slaagde een harer vrienden er in, het boek bij een antiquair te ontdekken. Hij zond het haar onmiddellijk toe. Het boekje had namelijk tot nu toe door niemand opgemerkt in een van de stoffige archieven gelegen. Op een dikken leeren band stond in reeds half geel geworden letters de lang gezochte titel: de schoonheidsmiddelen van de zeventiende eeuw. Het is het eenige exemplaar van het boek van Madame de Maintenon, dat men tot nu toe heeft kunnen vinden. Misschien is het zelfs het eenige, dat er nog bestaat. Het bevindt zich, zooals gezegd, nu in het bezit van de hertogin, die opgetogen is over deze vondst, daar het boek niet slechts van historisch oogpunt van groot belang is, maar ook omdat het zeer bijzondere details over de schoonheidsverzorging aan het hof van Lodewijk XIV bevat. Van deze gegevens kunnen de schoonheids-specialisten van tegenwoordig zeker nog veel lee-

ren, daar de lichaamsverzorging aan het Fransche hof van de zeventiende eeuw een groote rol speelde en men zeer veel aandacht aan besteedde. En Madame de Maintenon, die om haar schoonheid beroemd was, mag men stellig als een deskundige op dit gebied beschouwen.

De moeite van de hertogin van Windsor werd dus met succes bekroond. Dit vertelt ook de oude boekhandelaar, wiens stalletje aan den oever van de Seine staat aan iedereen, die hem naar den inhoud van het boek vraagt. Hij heeft het boekje met aandacht gelezen, vóór hij het verkocht en hij heeft zelfs eenige aantekeningen gemaakt en sommige passages letterlijk overgeschreven. Enkele recepten volgen hier:

Om het gezicht tegen het oud worden te beschermen beval Madame de Maintenon het volgende middel aan: „Men moet in thee een beetje kippenvet en wat honig doen. Het geheel dient vervolgens, nadat men er nog een beetje peterselie aan heeft toegevoegd, te worden gekookt en gefiltreerd. Hierna laat men het mengsel koud worden en laat het vervolgens door een zeef loopen, waarin zich restjes van amandelen bevinden. Als men dit schoonheidswater nu nog met geitenmelk vermengt, is het gereed voor het gebruik. Dit preparaat verleent, naar Madame de Maintenon verzekert, aan de vrouw het jeugdige uiterlijk, waarnaar zij zoo vurig verlangt. De vrouwen hebben het tegenwoordig wel gemakkelijker, want zij kunnen het gewenschte verjongingsmiddel in elke parfumeriezaak koopen of kunnen zich door een schoonheidsspecialist van haar rimpels laten bevrijden. In ieder geval staat vast, dat reeds Madame de Maintenon middelen wist te vinden om de vrouwen aan de esuwige jeugd te helpen. Zij was het ook, die de betekenis van de kamillen voor het oogenbad heeft ontdekt. Hiervoor schrijft zij in haar boek het volgende: „Als ge voelt, dat uw oogen moe worden, moet ge baden in water, waaraan men een beetje kamillen heeft toegevoegd. Dompel vervolgens een sinaasappelschil in de vloeistof en bestrijk er de vermoede oogen mede!” Ook de lippenstift heeft haar voorloopsters, want Madame de Maintenon raadt haar leerlingen aan, haar lippen elke ochtend met een hard stuk nieuw linnen fijn te wrijven, opdat ze overdag rood blijven. Om het voorhoofd tegen rimpels te beschermen raadt deze schoonheidsdictatrice van het Fransche hof den dams aan, het in te wrijven met rozenolie, waaraan men het sap van gekookte augurken heeft toegevoegd. Recepten van dien aard bevat het boek bij de vleet. Er blijkt duidelijk uit, dat deze middelen

DE MODE VOOR DEN AVOND. — Avondjapon van zwart matte crêpe met borduursel van gouddraad.

de voorloopers van de hedendaagsche schooneheidspreparaten zijn. Al kende men destijds nog niet de techniek der moderne schooneheidsbehandeling, in ieder geval toont het boek aan, dat Madame de Maintenon, die de liefde van den Zonnekoning wist te veroveren, reeds in de zeventiende eeuw het beginsel „corriger la nature” uitmuntend kende. En de wederontdekking van dit stellig niet onbelangrijke geheim hebben wij te danken aan de hertogin van Windsor.

DE VROUW HEEFT DE BROEK AAN.

Duizenden malen is het gezegd geworden wat hierover staat, telkens als men het had over een huisnoudeur, waarin de echtgenoot op onopvallende wijze de baas was (op onopvallende wijze is de vrouw meestal de baas, en moet zij het wel zijn), duizenden malen heeft men dan gezegd: „de vrouw heeft de broek aan”. Maar hoe weiniger zijn er zich ervan bewust, dat het dragen van dat kenteeken van mannelijke sexe telkens weer door talrijke vrouwen als een recht is opgeëischt, en dat zij telkens weer van dat recht hebben moeten afzien? Nu ja, op onze stranden en ook wel in de villadorpen, en natuurlijk ook op de sportvelden, te water en te land, wordt de broek — en vaak gracieus — gedragen, maar dit hangt altijd samen met sport of met die zuster van de sport, die de vakantie is. De strijd om het recht, een broek te dragen, is heel wat anders, die strijd hangt samen met de groote feministische beweging, waarvan men de eerste sporen eigenlijk pas ongeveer honderd jaar geleden ontdekken kon. Herinneren wij ons, dat „le Père Enfantin” in de dagen van de Phalanstiens en van het Saint-Simonisme de broek voor de vrouw opesichte als een uiterlijk teeken van haar „ontvoogding”, haar „emancipatie”, haar „bevrijding uit de slavernij aan den man”. Die goede papa van de Parijsche eerste „gezagloozen” heeft zelfs een teekenaar ertoe gebracht, een vrouwencostuum met broek te ontwerpen. Aardig is het voor ons, die de broek en die ook — de bevrijding van de vrouw van honderd jaar geleden zou ervan schrikken! — de shorts dagelijks hebben zien dragen, het ontwerp te zien van 1933: twee tot den grond reikende broekspijpen, doch een wijde, crinoline-achtige rok eroverheen tot onder de knieën!

Zooals de Vesuvius op ongeregelde tijden uitbarst, zoo kwam telkens — men wist nooit tevoren

wanneer — die strevende vrouw om dat uiterlijk kenteeken te mogen dragen: de mannenbroek. In landen als Frankrijk ging dat met fantasie en literatuur gepaard, in Amerika werd het een van puritanisme doordrenkte levenshouding. Wie heeft niet wel eens het portret gezien dat — in 1842 — van George Sand gemaakt is, die in haar tijd zoo beroemde schrijfster, lange jaren de groote vriendin van een der aandoenlijkste Fransche dichters, Alfred de Musset. Maar het dragen van een broek was voor George Sand ook werkelijk niet veel meer dan een soort kunstenaarsengril. Zij — George Sand — werd nu eenmaal aanvaard als een van de beste „schrijvers” van haar tijd, en zoo wenschte ze dan ook als zulk een schrijver op de redactiebureaux te kunnen binnenloopen, naar de mode vier dagen, een enormen hoogen need op het hoofd, een dikke sigaar tusschen de lippen en, het spreekt vanzelf, zoön nauwsluitende dandy-pantalon aan haar welgevormde beenen, een pantalon zooals de dichter van den Meïnacht ze immers ook dagelijks droeg! De bekende schilderes Rosa Bonheur droeg ook een broek, doch dit was een ander geval. Zij ging daar zelden de straat mee op, zij vond het een gemakkelijke dracht in haar atelier vóór den schilderzetel, en zij droeg er dan meest een los neerhangende blouse bij. Ook kan men in den laatsten tijd Marlene Dietrich in dit verband vermelden, want ook voor Marlene Dietrich is het dragen van de mooi geplooid broek bij een complet veston en een alpino-muts een kunstenaarsengril — of soms een kunstenaarsreclame?

Zoodra het element reclame erbij komt, is het wat de broek betreft natuurlijk niet het ware! De filmdiva's van Hollywood doen niets meer zonder aan de reclame te denken, en als die er dan ook toe over zijn gegaan, de „knickerbockers” weer in eere te herstellen, dan zult ge niet ver van de waarheid af zijn, als ge daarbij denkt aan hun managers en reclamé-chefs. OoR Sarah Bernhardt heeft zich in een broek laten fotografeeren, en la divine Sarah, men kan het zeggen zonder haar onrecht te doen, was niet afkeerig van eenige sensationele propaganda van haar eigen persoon. Er worden ook thans nog op de Parijsche boulevards prentbriefkaarten verkocht, waarop men haar ziet, leunende op een opschroefbaar modelleertafeltje, waarop een zoo juist door haarzelf vervaardigde buste van „Sarah Bernhardt” de geïjkenis moet laten zien met het beroemde origineel. In haar dracht van een broek zat hoogstens de uiting, dat zij als de gelijke van „andere beeld-

Gezonde baby's

OMNIA

ZUIGELINGEN VOEDSEL

KOMT DE MOEDERMELK HET MEEST NABIJ

COUPON. Tegen inzending van deze coupon aan ons adres:

N.V. Brocades & Italie Soerabaia, Chin. Voorstraat 17
Poolweg 3, Batavia-C.

Als vertegenwoordiger der N. V. Omnia Fabrieken Alkmaar, ontvangt U GRATIS een gewichtstabel voor Uw baby en een boekje met waardevolle tips voor zuigelingenverzorging.

houwers" wenschte te worden gezien. Maar met het feminisme heeft dat weinig te maken. Net zoo min als het met feminisme te maken heeft, dat in den wereldoorlog de vrouwen, die tot dicht bij de loopgraven de munitie aanbrachten, en dat ook vaak de marktensters den rok hadden vervangen door een voor de beweging gemakkelijker mannenbroek. De kunstenaars heeft grillen, de oorlog heeft zijn harde eischen, maar met vrou-

wenbeweging" en „vrouwenrechten" heeft dit niets te maken.

Eigenlijk komt de eer — is het een eer? Wij willen dit hier zelf niet beantwoorden — eigenlijk komt de eer van de feministische broekendracht aan een Amerikaansche toe, en wel aan de in haar tijd geweldig geruchtmakende Amelia Bloomer. Ongeveer in denzelfden tijd, dat de aange-

bedene van den Hertog van Berry als man gekleed haar eigen tilbury door de Champs Elysées bestuurde, hetgeen deze beroemde Parijsch schoonheid zeer zeker alleen deed uit pure excentriciteit, begon Amelia Bloomer, echtgenoot van een Bostonsch advocaat, luidkeels in de Vereenigde Staten den eisch te stellen, dat de vrouw volkomen gelijke rechten zou hebben als de man en dat zij dit alvast door het dragen van een pantalon zou moeten kunnen uitdrukken. Die eisch werd door haar gesteld in 1851, en juist kwam toen weer zeer sterk de oude Puriteinsche opvatting in Amerika naar voren, die — zou men zeggen — aan den broekendrager vijandig moest zijn. Maar Amelia Bloomer was zelf op-en-top een vrouw uit Boston, en Boston was de haard van het strengste Puriteinsche leven, en zoo kreeg het vrouwencostuum, dat Amelia creëerde, een sterk Puriteinsch accent.

Aan den hals toegeknoopt is niet voldoende, ook de broekenden werden heelemaal beneden nog juist onder den enkel met sobere lintjes vastgebonden. Zoo zat de Amerikaansche vrouw, die gekleed was à la Amelia Bloomer, in niets meer of minder dan een langgerekte ton, of zooals prof. Hector Treub zou hebben gezegd in een toegeknoopten hobbezak. Iets zedekwetsend was er dus zeker niet aan die broekjapon! Arme Amelia, zij heeft haar roem duur betaald! Een vloedgolf van verontwaardiging, een storm van gelach, een kanonnade van spot in woord en beeld was het antwoord.

Wie dezen zomer onder een nauwsluitenden jumper de short kort en soms koket heeft zien uitkomen, en die de jonge vrouwen in zulk een

costuum over het tennisveld zag schieten of balspelen op het strand, of languit liggen te luieren in een zeilbootje, die moet bij het bekijken van de oude prent, waarop Amelia Bloomer als costumerevolutionnaire staat afgebeeld, wel even glimlachen..... Zijn de tijden ook wat het vrouwen-costuum betreft wel ooit zoo snel van karakter veranderd als de laatste kwart eeuw? Nog weinig jaren terug schreven gevoelige dichters over het „geruisch van vrouwenrokken”, nog zoo luttel tijd is het maar geleden, dat men die rokken verkort heeft tot bij de knie, en als men dan ziet, hoe bij ons het dragen van de lange mannenbroek — die toch altijd door slechts weinige vrouwen gedragen is — reeds uit de mode is gaan raken, dan krijgt men een vaag besef over het onmetelijk verschil in mentaliteit van — zeg maar dertig jaar geleden en nu. Een schrijver van de oude generatie heeft, toen de mode van broekrok opkwam, de bittere opmerking gemaakt, dat wij nu juist een paar duizend jaren hadden noodig gehad om ook in de kleding het onderscheid der sexen te doen uitkomen, immers droegen onze voorouders, als zij bij elkaar op visite kwamen, zoowel men als vrouw dierenhuiden op het bloote lichaam. In die dagen van houthouwers en nomadische Germaansche stammen was de kleding voor man en vrouw nog één. Als de vrouw in alle opzichten gelijk gekleed zou zijn als de man — zoo zei die schrijver — dan hadden we weer die uniformiteit van een oorperiode, die wij toch geen van allen meer wenschen. Maar hierover bestaat o.i. geen gevaar. Nu de vrouw bij de sport „de broek aan heeft”, zoekt zij een tegenwicht door bij andere gelegenheden extra vrouwelijk voor den dag te komen, getuige b.v. haar avondtoilet.

Romeo en Julia in dezen tijd.

door
GILBERT FRANKAU.

„Hij is een kraan,” dacht Rummy Montague.
„Hij is een openbaring,” dacht Rummy Montague.

„Hij is een stralende revolutie,” dacht Rummy Montague en drukte zijn rechtvoest met kracht neer.

De motor reageerde onmiddellijk. Hij voelde hoe de tandraden in elkaar grepen, zooals een racepaard het bit grijpt.

Maar hij had evengoed in een gemakkelijken stoel kunnen zitten, de motor maakte geen leven, geen gezoem van den carburator, geen geiep van de scharnieren. De raderen hadden in de vaseline kunnen loopen.

Hij keek naar zijn snelheidsmeter. Een Montague-snelheidsmeter gaf nooit te veel aan. Zijn snelheid naderde d honderd-twintig.

„Zestig op honderd-twintig — zoo hoort het,” dacht hij. Hij lichtte zijn voet op. Alleen het minder worden van den luchtdruk om zijn ooren verried dat de snelheid verminderde.

„Mijn veeren,” dacht hij dan, „mijn carburator, mijn remmen, mijn koppeling, mijn ventielen, alles van mij. Wacht maar tot ik overal patent op genomen hebt, Charlie Speed-Six Kaplet. Wacht maar tot ik een kapitalist vind, die alles wil financieren — en wij zullen eens zien wie er sportwagens kan maken.”

Intusschen had hij het open veld bereikt.

Daar begon hij langzamerhand te rijden, remde, zette zijn bril af en stapte uit.

Het was nog zoo vroeg, dat de schoorsteen van het eenige huis dat hij kon zien, nog niet rookte. Er dreven nog nevelflarden boven iederen kuil. De vogels zwegen. Er woei nog geen briesje voor het half open oog van de zon.

Een oogenblik voor den dichter. Maar de eenige poëzie waarvoor Rummy ooit in vuur geraakte — ofschoon zijn onderwijzeres hem als jongen eenmaal Romeo en Julia had laten leeren voor vacantie-taak — was het gezang van een motor. De goddelijke vonk ontstond voor hem door middel van benzine met een magneet of een inductie.

In zijn geval had hij twee inducties.

Hij sloeg de motorkap op — en overwoog de distributie van deze inducties. „Het gewone type”, peinsde hij. „Die kunnen nog verbeterd worden. Een dezer dagen zal ik er eens aan beginnen.”

Toen sloot hij de kap weer, wendde zich af van zijn inspiratie en gaf zich over aan een enkelen droom.

Het routinewerk was nu gedaan. Hij behoefde niets meer geheim te houden — door dit onderdeel naar Sheffield te sturen, een ander naar Manchester, het derde naar Birmingham, het vierde naar Coventry. Hij behoefde niet langer, volkomen alleen en met deuren en vensters gesloten, urenlang zijn werkplaats door te brengen. Hij behoefde geen doodschrik meer te krijgen — zooals nog maar twintig minuten geleden — alleen omdat de een of andere zwerver je uit die werkplaats zag komen.

Daar stond hij. De Montague Speciaal. De Speciale Montague, Zware Racewagen V-Acht.

Rummy's droom werd practisch. Deze nieuwe uitvindingen van hem waren nog niet eens beschermd. Hij had zijn laatste geld uitgegeven. Patent aanvragen kost geld, en een wereldpatent kost een klein fortuin. Hij moest iemand vinden die het financieeren wilde. Maar hoe? Waar?

„Ik zou er eens voor naar Manchester kunnen gaan,” piekerde hij. „Niemand heeft hier geld. Behalve Charlie. En hij is een.....”

Maar Rummy gebruikte zelden krachttermen. Hij bleef echter verder denken over Sir Charles Kaplet, die geweigerd had de Montague snelheidsmeter toe te passen, terwijl de procenten ervan Rummy's eenige bron van inkomsten uitmaakten. Maar Sir Charles had gesmaald: „Een meter, die nooit iets te veel aanwijst! Denk je soms, jongen, dat menschen die sportwagens koopen, verlangen dat hun snelheidsmeter hun de waarheid vertellen?” en hij had hem op het laatste verenigingsdiner met bal na behandeld alsof hij lucht was.

„Deed alsof hij mij niet eens kende,” vervolgde Rummy zijn pieker. „En die eenige dochter

van hem is precies zoo. Die durfde me te zeggen, dat zij het niets erg zou vinden nog eens met me te dansen als ik mijn nagels maar gedecarbonyseerd had en mijn overhemd ontcellulosed. Alsof een man met mijn vak handen kon hebben als een salanjonker. Ik zou haar niet eens gevraagd hebben met me te dansen als ik geweten had hoe zij heette. Maar ik had een schoon overhemd aan moeten hebben."

En juist op dat oogenblik zag hij den anderen open wagen.

De andere open wagen was nog wel een goede anderhalve mijl verwijderd — maar reed blijkbaar zeer snel. In de stille morgenlucht kon Rummy het zoemen van den motor reeds hooren. Zijn grijze oogen zagen hem vol verwachting naderen. Toen zag hij den tweeden wagen slechts eenige meters erachter.

"Race?" dacht hij. "Proefrijden? Ook een saai baantje". Maar dertig seconden later was zijn verbeelding aan het werk. Dit was geen race. Dit kon geen proefrit zijn. De tweede wagen behoorde aan de motorpolitie.

Toen hij dit vastgesteld had snelde hij naar zijn wagen, viel achter het stuur neer, trok het portier dicht en zette den wagen in beweging. De eerste van de twee wagens — een Kaplet, waarachtig — suiske brullend voorbij.

Maar zelfs toen de roode Kaplet brullend voorbij snelde, zag Rummy den passagier vooroverbuigen, en een groote blauwe revolver, die onder het dashboard lag, grijpen; hij zag dat de man zich omkeerde, aanlegde en schoot op den blauwen wagen die hem achtervolgde.

Rummy zag hem driemaal vuren. Hij hoorde de schoten niet. Maar de afstand moest juist geweest zijn, want hij zag de beide agenten bukken. De vierde kogel trof doel; en de politie-wagen remde, toen hij lans hem reed en stopte en paar meter verder.

Rummy schakelde in en was in minder dan geen tijd bij den politiewagen. Hij riep: „Heeft hij een van beiden geraakt? kan ik u misschien van dienst zijn?”

„Ik twijfel eraan, mijnheer." Een slanke man met de strepen van hoofdagent op zijn arm sprong van de zitplaats naast den chauffeur. „Er is een goede wagen voor noodig om dat heerschap in te halen." En zich tot den chauffeur wendende, vroeg hij: „Hij heeft den band geraakt, niet, Sam?”

„Ik weet het nog niet, chef," bromde de andere agent. „Maar geraakt heeft-ie. Daarom remde

ik zoo sterk" — en hij liep naar den anderen kant van den wagen.

Rummy dacht: „Wat een pecht! Kan mij ook overkomen. Maar is de plicht van een goed burger." En hij zei: „Als ik hem nu eens kon inhalen?"

„Als dat mogelijk was," zei de hoofdagent, alleen maar om iets te zeggen. „Maar dat bestaat niet, mijnheer. Hij heeft een nieuwen Kaplet Sped Six gestolen. Ze doen een goede honderd mijl. Geen kunst voor hem om een kogel in de banden van onzen wagen te schieten."

Bij deze woorden werd Rummy's trots hem de baas.

„Stap gauw in," riep hij, „en ik zal jullie eens laten zien wat ik doen kan tegen dat stukje ijzer van Charlie."

Beide agenten sprongen in den wagen. persten zichzelf op de plaats naast Rummy, die, met zijn bril nog altijd op zijn pet, inschakelde.

Op dat oogenblik vergat hij zenuwachtig te zijn; vergat hij die groote, blauwe revolver; vergat hij dat hij assisteerde bij een routinebaantje. Zijn eenige gedachte was: „Als deze Montague dien Kaplet niet kan inhalen, dan ken ik het verschil tusschen een spijker en een schroef niet."

Hij was weer in de beste stemming. Hoeveel voorsprong had hij dat stukje ijzer van Charlie gegeven? Twee minuten? Twee en een halve minuut?

Hij was in ieder geval uit het gezicht. En hier was de eerste bocht in den weg.

Maar toen Rummy nog remde riep de hoofdagent al: „Daar ist-ie, Sam. Daar gaat-ie".

„Hij heeft natuurlijk gedacht dat wij het opgegeven hadden," antwoordde Sam. „Hij zal langzamer gereden hebben."

„Geen sprake van." Uit zijn ooghoeken keek Rummy naar den snelheidsmeter. „Maar die wagen van mij kan rijden."

Hij schakelde de versnelling weer in. Even later zagen zij duidelijk de twee hoofden van de mannen die zij achtervolgden. Toen verdwenen zij plotseling in een stofwolk en hoofdagent Gregory riep: „Voorzichtig, mijnheer, voorzichtig. Als u misschien zin hebt een kogel in uw nek, wij niet."

Maar Rummy's aandacht was geheel in beslag genomen door de achtervolging. Vijf seconden later werden zij verblind door de stofwolk, kwamen er doorheen en merkten dat zij nog maar juist buiten schot waren. De revolver was weer op hen gericht.

„In Godsnaam, mijnheer," gilte de hoofd-

agent, en Rummy reed langzamer.

„Wat wilt u dat ik doe?” vroeg hij.

„Hem alleen maar volgen, mijnheer. Hij kan nu niet meer ontsnappen.”

Nog een paar kilometer achtervolgde Rummy den wagen, nu bergopwaarts.

„Hij rijdt zijn maximum,” dacht hij. „En ik kan nog wel eens zoo vlug.”

Zij waren nog steeds op de heide. Maar de heideweg — herinnerde hij zich opens — splitste zich bij den volgende kilometersteen. In de buurt van de splitsing, links, was een stoomwals aan het werk. En rechts, geen vijf minuten rijden met de snelheid waarmee zij zich voortbewogen, lag de stad.

„Hij moet remmen voor die stoomwals,” wist Rummy. „Hij durft natuurlijk niet de stad in. Veel te druk.”

Maar de Kaplet sloeg, nog steeds op volle snelheid, rechts af; en pas dertig seconden later begreep Rummy waarom.

Want toen hoorde hij de remmen piepen, zag het achterste gedeelte draaien en verloor een goede honderd meter toen de ander den weg nam dien hij vergeten en bijna voorbij gesnelde was, omdat zijn gedachten elders waren — den nauwen weg die de bochten over Moor Hill naar Valebridge en langs het groote, in Italiaanschen stijl gebouwde landhuis loopt, een buitenplaats die bekend staat als „Oor Charlie's Folly”.

Maar de betekenis hiervan ontsnapte Rummy eveneens — totdat hij den rooden wagen weer zag afslaan; totdat hij, heftig remmende, met snelheid het stuur wendende, de ijzeren hekken van „Oor Charlie's Folly” nauwelijks wist te ontwijken, totdat hij voelde hoe zijn voeten van de pedalen werden gedruwd en handen zich over de zijne sloten.

„Het lijkt me beter hem een klap op zijn hoofd te geven, Gregory,” merkte de pseudo politie-chauffeur een oogenblik later op en, aldus verdoofd, hoorde Rummy niets meer.

Rummy's gehoor, hoewel niet zijn gezicht kwam langzaam terug met een barstende hoofdpijn. Iemand zei: „Hij komt tot zichzelf. Iemand anders zei: „Wel, dat is een heele geruststelling, juffrouw.” De eerste stem viel scherp uit: „Houd je mond, idioot.”

Toen werden er een paar pilletjes in Rummy's mond gestopt. De stemmen stierven weg; en toen hij zijn oogen weer opsloeg, had hij de stemmen vergeten.

„Wat is er in Godsnaam gebeurd?” dacht hij.

Blijkbaar lag hij in bed. Hij keek verbaasd naar een met zware gordijnen behangen venster en dacht: „Niet in mijn eigen bed.”

Duizelig drukte hij een hand tegen zijn voorhoofd. Zijn hoofd was verbonden. Het klopte als een stoomhamer. Toen hij zichzelf op één arm oprichtte zag hij op een tafeltje naast het bed een glas staan met een bleek vloeistof; hij speelde het klaar het glas op te tillen en ledigde het in een grooten slok.

Hierna voelde hij zich iets meer menscheijk en keek eens om zich heen. Het schemerige licht toonde hem een groot kamer, gemeubeld met zware machonie meubelen en met een dik tapijt in rood en blauw. Boven het bed was een hemel.

„Ik moet een ongeluk gehad hebben,” dacht hij vaag.

Toen kwam in een flits zijn herinnering terug en hij krabbelde uit het bed.

Er waren twee deuren en hij wankelde naar de eerste, trachtte haar te openen; wankelde naar de andere, bewoog de deurknop. Beide deuren waren gesloten! En die zware gordijnen — ondede hij daarna — verborgen drie ramen, alle grendeld en met de jalouzien ervoor. De jalouzielatjes stonden open. Hij trok de gordijnen open. Hij had nu volop licht — voldoende om te zien dat de raamluizen vastgeschroefd zaten op de posten. ...

Zijn krachten schenen terug te keeren. Hij vloekte. Maar het had geen nut te vloeken. Hij moest een schel vindet. Eindelijk vond hij een schelknopje. Maar ofschoon hij een goede drie minuten bleef bellen en ook het bellen hoorde, kwam er niemand.

Toen eerst realiseerde hij zich, dat iemand zijn kleeren weggenomen moest hebben en hem in deze te groote flanellen pyama had gestoken. Hij begon naar zijn kleeren te zoeken en vond eindelijk zijn broek en jas in een groote kleerkast. Al zijn zakken waren leeg.

Verder onderzoek deed hem zijn overhemd en onderkleeren in een der laden van de kast ontdekken. Maar zijn schoenen en sokken kon hij niet vinden, al haalde hij ook de geheele kamer overhoop. En eerst toen begon hij te vermoeden wat deze val, die zoo klaarblijkelijk voor hem was opgezet en zoo klaarblijkelijk door een concurrent, beteekenen moest.

Dus die zwerver bij zijn werkplaats was een spion geweest. En dit was het werk van Kaplet. Een mooie streek. Een aardig idee. Kaplet had hem te pakken — en zijn wagen. Kaplet had niets anders te doen dan zijn wagen te ontleden,

een paar teekeningen te maken en zelf het wereldpatent aan te vragen!

„En ik kan niets doen om het dien ouden duivel te beletten,” dacht Rummy. „Niets, tenzij ik er uit kan komen.”

Hij ging terug naar de bel. Beide nog drie minuten. Beide vijf minuten. En eindelijk, toen hij zijn vinger nog op het knopje had, ging de deur open, en een gespierde kerel, die er uitzag als een huisknecht zonder livrei, kwam vlak de kamer in.

„Hebt u gebeld, mijnheer?” vroeg de man, en deed de deur achter zich dicht.

„Dat zou ik denken. Wat beteekent dat allemaal? Waar zijn mijn schoenen sokken? Waar is mijn wagen? Als Oor Charlie denkt, dat ik het soort man bent, die dit alles zonder meer accepteert.....”

Maar alles wat de bediende zei was: „Lunch, mijnheer. Zeker, mijnheer. Ik zal het direct brengen” — en Rummy hoorde hoe hij den sleutel in het slot omdraaide en zich verwijderde.

Hij dacht er daarna over, de meubelen te vernielen; maar het vernielen van meubelen lag niet in zijn aard — en hij zag ervan af. Zijn verdere gedachten gaven hem wat meer rust. Hij was in Engeland, niet in Amerika. Hier was je niet zoo maar klaar met ontvoeringen. En ook patenten konden niet zonder meer gestolen worden. Er bestond nog zoo iets als een wet. Hij zou de wet te hulp roepen; hij zou Charlie Kaplet laten vervolgen; hem aan de kaak stellen; hem ruïneeren. De man kon zooveel Follies bouwen als hij wilde. Maar als hij dacht, dat hij zich dergelijke grapjes veroorlooven kon.....

Er werd geklopt. De bediende bracht een blad met eten. Een tweede, nog gespierde kerel volgde hem de kamer in; bleef bij de gesloten deur staan, terwijl de ander een mahoniehouten tafel bij het venster dekte met porselein en zilver. Rummy kon maar nauwelijks een hoongelach onderdrukken, toen de bediende zei: „De baas hoopt, dat u van gekookte visch houdt, mijnheer; hij hoopt ook, dat u zich goed genoeg zult voelen om vanavond wat steviger voedsel te gebruiken,” en er verontschuldigd aan toevoegde. „Ik heb den sleutel van de andere deur meegebracht, mijnheer. Die deur had niet afgesloten mogen worden. Het spijt me verschrikkelijk, mijnheer.”

De ontsloten deur gaf toegang tot een badkamer. De twee mannen verlieten het vertrek. Er stond een kleine karaf whisky op het zilveren blad. Rummy dronk zichzelf een stevigen borrel in, dronk, at, dacht na — en ontvreemde het visch-

mesje, dat hij onder het tapijt in veiligheid bracht.

Toen de bediende terugkwam merkte noch hij, noch zijn begeleider den diefstal op.

„Ik dacht dat u hier misschien behoefte aan zoudt hebben, mijnheer,” zei hij, en gaf Rummy een paar groote, zachte schaapsvel pantoffels. „U zult bemerken, dat alle toiletartikelen die u mocht wenschen, in de badkamer zijn.”

Toen hij weer alleen was haalde Rummy het mesje voor den dag en begon aan de schroeven.

Het vischmes bleek geen ideaal werktuig voor Rummy's doel. Maar toen de thee verscheen, was hij bijna zoover dat hij aan de jalouzie kon beginnen. Hij bleef even rustig zitten en voelde zich opgericht toen de sleutel weer in het slot werd omgedraaid.

„Nu duurt het niet lang meer,” besloot hij, en na zijn thee gedronken te hebben, lichtte hij het raam eruit en begon aan de jalouzie-latten. Na één ervan verwijderd te hebben — geruischloos, dacht hij vol trots — kon hij uitkijken.

Hoe weinig hij ook zag, het was erg genoeg. Blijkbaar bevond hij zich op de bovenste verdieping van „Oor Charlie's Folly”. Het verwijderden van een tweede latje bevestigde dit vermoeden — maar verschaftte hem ook hoop. Rond de geheele benedenverdieping liep een steenen balcon. Rummy berekende den afstand en ging naar het bed.

„Ik hoef nog maar één latje weg te breken en deze lakens aan elkaar te knoopen,” dacht hij.

Maar hoogte schatten was nooit zijn sterkste punt geweest. En zelfs wanneer hij het balcon kon bereiken zonder dood te vallen, wat zou hij er dan meer opschieten?

„Waarschijnlijk een andere klap op mijn hoofd,” dacht hij. In ieder geval was hij weldra bezig met de derde lat.

En juist toen het hem gelukte het latje weg te breken, juist toen hij het klaarspelde zijn verbonden hoofd door de opening die hij gemaakt had te steken zag — en herkende — Rummy het meisje.

Het meisje zat vlak onder hem, blijkbaar te lezen — aan haar blonde, kortgeknipte haar herkende hij Juliet Kaplet.

„Kleine draak,” dacht Rummy. „Dus zij weet er ook van.”

Hij trok zijn hoofd terug en dacht na. Als hij het meisje eens verkeerdt beoordeelde? Als zij eens niet wist dat hij hier gevangen zat?

„Iedereen zegt dat het een aardige meid is,” peinsde hij. „Ik vond haar zelf ook nogal aardig, voordat zij me zoo op mijn nummer zette.”

In ieder geval wachtte hij nog een vol half uur voordat hij het waagde weer naar buiten te kijken; en toen was het balkon leeg, de zon op het punt onder te gaan.

Zijn verbeelding ging hem parten spelen. Hij was den dag in deze kamer geweest. Wanneer er genoeg handen waren kon er nog er op een dag heel wat met een wagen gebeuren. Hij kon heelmaal uit elkaar genomen zijn. Waar zou hij zijn? Hier — of op de Kaplet's fabrieken?

Zijn verbeelding zag hem op de Kaplet's fabrieken, geheel gedemonteerd. Hij zag zijn carborator, zijn vresen, zijn bogies, zijn remmen zijn koppeling gefotografeerd, nagemeten, geteekend. En bij deze gedachten trok hij koortsachtig de lakens van het bed, begon ze aan elkaar te knopen, bond zijn geïmproviseerde touw aan de ijzeren jalouziestaaf, liet het zakken, klom uit het raam, draaide zijn rug naar de korte, duizelingwekkende glimp van een diep onder hem liggende oprijlaan, een diep liggende garage — en gleed die afschuwelijke twee en een halve meter naar beneden.

Een van de veel te groote pantoffels gleed van zijn voet en bereikte het balkon het eerst. Zijn voet sloeg hard tegen den steenen muur. Toen hij eindelijk grond voelde, gleed zijn hoofdverband over zijn oogen en nadat hij het omhoog geduwd had, zag hij het meisje voor de tweede maal.

Zij stond op den drempel van een openstaande deur. Haar gezichtje drukte eerst verbazing en daarna schrik uit.

„Wie bent u?” hijgde zij.

Nog steeds bezig met het verband, antwoordde hij: „Het is in orde. Ik ben geen inbreker. Ik zal u niets doen.”

„Maar u bent meneer Montague!” Zij was nog steeds verbaasd. „En u bent gewond. U hebt pijn, uw hoofd en uw voet”.

Voordat Rummy begreep wat zij van plan was, had zij hem bij den arm genomen en hem de kamer in getrokken.

„U moet gaan zitten,” vervolgde zij, nu iets kalmer. „Ik zal uw voet verzorgen. Kijk eens, u bloedt,” en voor hij kon antwoorden was zij de kamer uit, die bijna een duplicaat scheen van de kamer waar hij gevangen gezeten had.

Nog eenigszins versuft, hoorde hij water loopen. Toen zij terugkwam, droeg zij een bakje water, handdoeken, een spons en verband.

„Het is verschrikkelijk aardig van u,” begon Rummy. „Maar ik ben bang, dat u het niet begrijpt. Ziet u —”.

„Alles wat ik zie,” viel Julie Kaplet hem in de rede en boog zich over den voet,” is dat u hulp noodig hebt.”

Zij werkte handig en vlug. Hij keek op haar neer. Wat een mooien hals had zij en zoo goed gevormd!

„Ik moet ook uw hoofd weer verbinden,” zei zij, zich oprichtende. „Voelt u zich al iets beter? Denkt u dat u sterk genoeg bent om het me nu uit te leggen? Ik bedoel — het is zoo grappig. Waarom klom u in 's hemels naam van het dak?”

„Dat deed ik niet,” protesteerde Rummy. „Ik klom alleen maar uit de kamer hier boven.”

„Maar dat is vaders kamer,” stamelde Julie. Waarom? Hoe? Ik bedoel, het is allemaal zoo vreemd. Vader is niet thuis. En hij komt ook niet thuis. Hij gaat van de fabriek naar Londen.”

„Dat begrijp ik verdraaid goed.”

„U hoeft niet te vloeken.” Zij stond nu achter hem, haar handen zacht op zijn voorhoofd.

„Vloeken!” viel Rummy uit. „U zou zelf ook vloeken als u overvallen was, op het hoofd geslagen, als u opgesloten werd, terwijl zij uw patenten stalen. „En voordat hij goed wist wat hij deed, had hij haar alles verteld, en besloot: „Het spijt me. Ik had het u niet moeten vertellen. Ten slotte is hij uw vader. Ik kan niet verwachten dat u met mij sympathiseert.”

„Nee, dat geloof ik ook niet.” Zwijgend maakte zij haar werk af.

„En toch,” vervolgde zij, „kan ik er niets aan doen dat ik met u meevoel. Als ik u maar helpen kon. Maar vader is zoo hard. Ik ben — ik ben bang voor hem.”

„U moet niet bang zijn.”

„Maar toch ben ik het.” Zij huijverde. „Ik ben niet zoo dapper als u. Ik had nooit uit dat raam durven klimmen.”

Rummy aarzelde.

„Ik weet dat het te veel is om te vragen,” aarzelde hij eindelijk. „Maar help u me alsjeblief!

als u kunt, juffrouw Kaplet."

Julie huiverde weer.

"Ik ben niet alleen bang voor vader," fluisterde zij, „maar ook voor die mannen. Ik denk dat het mannen van de fabriek zijn. Want hij wil nu eenmaal geen echten huisknecht in huis hebben. Wij hebben alleen meisjes — en mevrouw Nurse. Zij is huishoudster. Zij is buitengewoon op mij gesteld. Misschien kan zij iets voor ons doen."

"Ons," dacht Rummy. „Dat klinkt althans hoopvol." Hardop zei hij: „Maar ik wil u geen last bezorgen."

Er werd geklopt. Zij schrok en fluisterde: „Verberg u. Daar. In de badkamer."

Omgeven door een wonderbare verzameling van toiletbenodigdheden hoorde hij haar zeggen: „O, Mary, ben jij het? Nee. Ik heb niet gebed. Is mevrouw Nurse thuis? Vraag haar of zij even boven wil komen."

Zij kwam in de deur van de badkamer, wenkte hem te komen.

Kort daarna verscheen mevrouw Nurse, een vastbesloten oude dame, die haar handen vouwde over haar platte boezem en, nadat zij het verhaal gehoord had, zei:

„Ik zie niet in, dat het uw zaken zijn, juffrouw Julie. Uw vader weet waarschijnlijk wel, wat hij doet — en u kunt er zeker van zijn, dat hij het niet goed zal vinden dat u zich ermee bemoeit. Maar als het er alleen maar om te doen is, of ik een paar schoenen kan vinden en even in de garage wil kijken — nou, dan zeg ik niet dat het onmogelijk is."

Zij verdween.

„Waarom denkt u dat mijn wagen nog altijd hier in de garage staat, juffrouw Kaplet?" vroeg Rummy toen.

„Nou — waar zou zij anders zijn, meneer Montague?"

„Natuurlijk in de fabriek. Begrijpt u het dan niet? Ik dacht dat ik het zoo goed uitgelegd had. Ziet u, hij moet op de fabriek zijn. Want als dat niet zoo is, als niemand er nog aan geweest is, als hij nog geen tijd gehad heeft, hem uit elkaar te halen —"

Maar alles wat Julie Kaplet zei was: „Ssst. Windt u niet zoo op. U spreekt te hard. Een van

de meisjes zou u kunnen hooren." En zij legde een hand op zijn mond.

Het was het zachtste, fijnste, schoonste handje. Rummy voelde neiging het te kussen. Maar voordat hij zijn bedoeling ten uitvoer kon brengen, kwam mevrouw Nurse terug met sokken en schoenen.

„Van uw vader," zei mevrouw Nurse. „Ik hoop, dat zij den jonge man zullen passen. Als zijn wagen een van die lage, leelijke dingen is, met nauwelijks verf erop, dan staat hij in de garage. En hier is de sleutel. En nou moet je je kleeden, kindje. Want over een half uur eten wij."

Maar Rummy ging toch niet alleen naar de garage.

„Veel te gevaarlijk," vond Julie. „Zij zouden je weer kunnen aanvallen. Maar dat durven ze natuurlijk nooit als ik bij je ben. Bovendien ken je den wsg niet."

„Ik weet niet hoe ik u genoeg kan danken," begon Rummy.

Maar weer legde Julie, toen zij samen haar slaapkamer verlieten, een hand op zijn mond. En weer herhaalde zij haar: „Ssst."

De lange gang was half donker. Hij nam haar handje en hield het vast. Ademloos liepen zij op hun teenen over den zachten looper naar de breede trap. „Niet daar langs," fluisterde zij. „Dan kunnen zij ons zien."

Nog steeds hand in hand, bereikten zij het einde van de gang en een paar smalle treden waerlangs zij, nu bijna geheel in het duister, naar het zachte gerammel te hooren, toen Julie het hekje opendeed, iets als een boodschappenlift bereikten.

„Hiermee komen we rechtstreeks in de wijnkelders," legde zij uit.

De lift stopte. Zij haalde een zaklantaarn te voorschijn, knipte hem aan.

„Wat ruikt het hier raar," fluisterde zij. „Net een grafkelder. Dat moet het vat port zijn, dat vader ingeslagen heeft, toen ik geboren werd. Maar ik zou nooit met iemand durven trouwen, waar vader niet van hield."

Zij zuchtte. Rummy moest denken: „Nou, dan zal ik dien port wel nooit te drinken krijgen". De lantaarn flipte langs de kelderswanden, bieef

rusten op een gang.

„Aan het einde daarvan is een deur,” zei Julie.
„Die kunnen wij van binnen open doen. De garage ligt maar een dertig meter verder. Wij zullen vlug moeten zijn. Het is bijna etenstijd. En ik moet mij kleeden!”

De deur ging gemakkelijk open. Zij lieten haar openstaan en snelden naar buiten.

Twintig seconden later riep Rummy verrukt: „Ik geloof, dat zij niet eens de motorkap open gehad hebben. De vloerplanken zijn niet losgemaakt. Wonderlijk. Maar waarom niet? Ik begrijp er niets van —”.

„Misschien wilden zij wachten tot het donker was,” viel Julie hem in de rede.

Hij dacht hierover na.

Opgewonden drong zij aan: „Stap nu toch in. Ga weg. Ik — ben zoo bang. Die mannen. Die verschrikkelijke mannen.”

Maar Rummy offerde er nog een kostbare seconde aan; om haar hand te grijpen en zij bleef aanmerkelijk lang tusschen zijn beide handen liggen.

„Niet doen,” stamelde zij. „Alsjeblieft niet. Denk toch eens hoe gevaarlijk het is.”

Rummy omsloot haar hand nog vaster. „Zoo kunnen wij niet scheiden,” zei hij. „Eenvoudig onmogelijk. Ik moet u terugzien. Maar waar? En hoe?”

Waarop de blonde Julie, na een nog grooter tijdverlies, antwoordde: „Dat zou ik ook prettig vinden. Maar hoe kan het? U weet niet hoe vader is. U kent hem niet. Als hij ooit merkt, dat ik het was die een spaak in zijn wiel gestoeken heb. Bovendien ga ik morgen weg. Ik ga in Manchester logeeren met Tibby. Tibby Mercut. U weet wel, zij was ook op dat bal waar wij elkaar voor het eerst ontmoetten.”

Toen trok zij haar hand weg en riep: „Wat is dat? Ik weet zeker, dat ik iets hoorde. O, ga nu — Rummy.”

Toen hij langs de oprijlaan en door de hekken reed, dacht hij: „Tibby Mercut? Maar natuurlijk herinner ik me haar. Zij vertelde mij toch dat haar vader agent voor patenten was. Hoe heette de firma ook weer? Ik heb het. Mercut en Benjamin. Nee. Benjamin en Mercut. Benjamin en

Mercut.” En terug in zijn werkplaats, werkte zijn verbeelding boven het normale. En bleef dit doen gedurende de volgende acht en veertig uur.

Rummy Montague — die zichzelf na deze acht en veertig uur presenteerde op de kantoren van Benjamin en Mercut — was niet weinig onzeker. Mijnheer Mercut was er niet. Maar mijnheer Benjamin ontving hem allervriendelijkst. „Ik zie aan uw wagen dat u ook in de motorbranche bent,” vervolgde mijnheer Benjamin, vanwaar het gesprek op den Montague-snelheidsmeter kwam, waarvoor mijnheer Benjamin, die er toevallig zelf een op zijn wagen had, de grootste bewondering koesterde.

„Als u ooit iets anders uitvindt dat even goed is,” zei hij terloops, „kunnen wij u misschien van dienst zijn.”

Rummy — te ongewonden in het vooruitzicht Julie terug te zien, zag niets ongewoons in deze opmerking — en gaf toe, dat hij misschien wel iets had dat de moeite waard was gepatenteerd te worden.

„Zoo,” zei mijnheer Benjamin.

„Mijn enige mogelijkheid is, dat ik geen financier kan vinden.”

„Als er werkelijk iets in zit,” zei mijnheer Benjamin, „kan dat wel geregeld worden.”

Daar mijnheer Mercut uitbleef werden de zaken in zooverre afgehandeld — „ofschoon wij natuurlijk, zelfs bij een bekend uitvinder als u, mijnheer Montague, al deze voorwerpen toch in werking moeten zien, voordat wij u een definitieve beslissing kunnen geven” — zoodat de jongeman met de vrij schoone handen, die zichzelf dien avond na het eten aan de jonge vrouw vertoonde die verbaasd uitriep: „Rummy, het is werkelijk Rummy!” nauwelijks den triomf uit zijn stem kon houden.

„Al gaat het alleen maar op provisiebasis,” zei Rummy, „dan ben ik er. Dan ben ik op weg fortuin te maken.”

En minder dan een week later zei hij — zij zaten toen in een bioscoop — „liefste, ik ben er werkelijk. Zij hebben waarachtig iemand gevonden die het geld wil geven voor de wereld-patenten — op voorwaarde dat ik hem een kwart van de

winst afsta. Wil je nu — wil je je met me ver-
loven?"

Maar Julie schudde haar blonde hoofdje en
zei: Nee. Wij kunnen ons niet verloven. Ten-
minste niet voordat je alles weet."

Maar toen zij hem „alles verteld had," pro-
testeerde hij dat dit „eigenlijk geen verschil"
maakte.

„Het kan me niet schelen, dat je me een
beetje voor den gek gehouden hebt," zei hij. „Het
kan me niet schelen dat het jouw geld is. Ik was
toch van plan je een kwart aandeel in de winst
te geven. Dat is het minste wat je verdient
omdat je me uit de klauwen van je vader gered
hebt. En nu krijgt je de helft."

En toen zei ze verlegen: „Ik ben zoo blij dat
je niet boos bent, liefste. Alleen — alleen ben ik
nog wel bang voor vader," toen richtte Rummy
zich in zijn volle lengte op, trok zijn rhetorisch
zwaard en antwoordde: „Wij hebben hem schaa-
mat gezet. Hij moet eenvoudig die remmen en
dien carburator en die veeren koopen. En als hij
verstandig is, koopt hij alle andere patenten ook.
Want anders gaan wij zelf een Speeds Six Kaplet
fabriceeren en brengen hem zonder meer op de
markt."

Toen Rummy echter zijn aanzoek deed bij Sir
Charles maakte hij, op Julie's advies, geen gewag
van Sam of hoofdagent Gregory en Oor Charlie
zei, een beetje brommend en neuriënd:

„Met mijn dochter trouwen, hè? Dan kan ik
niets een doen. Maar ik zie niet in waarom ik
mijn modellen voor je zou veranderen."

Niettemin ging Oor Charlie, na nog eenige
gesprekken met zijn aanstaande schoonzoon, zoo-
ver dat hij toestemde:

„Ik zie eigenlijk niet in waarom ik en mijn
broer niet eens een paar ontwerpen zouden ma-
ken voor dien wagen van je. De Montague Spe-
ciaal, hè? Geen slechte naam voor een racewagen.
Tenzij wij besluiten hem Montague-Kaplet te noe-
men. Zoo hoort hij ook genoemd te worden, na-
tuurlijk."

Want Oor Charlie is ook een beetje zonderling
— zelfs voor een fabrikant in auto's. Hij kent bij-
voorbeeld Shakespeare uit het hoofd.

Hetgeen wellicht verklaart waarom Oor
Charlie wachtte tot het vat port werkelijk gebot-
teld was en Rummy en Julie op het punt stonden
te vertrekken voor de huwelijksreis, voor hij den
gelukkigen bruidegom een beetje terzijde van de
gasten bracht en zijn hand op zijn schouder legde.

„Nu je een lid van de familie geworden bent,"
zei Oor Charlie, „voel ik het als een plicht je nog
iets te vertellen. Maar je moet me eerst beloven
dat je het nooit buiten de familie bekend zult
maken."

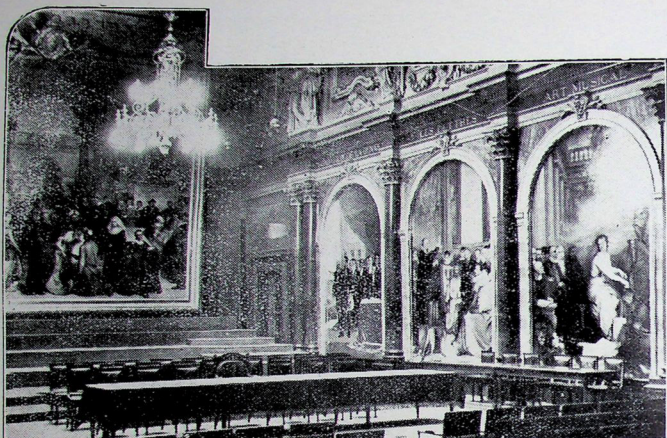
Dit beloofde Rummy; en Oor Charlie, nog
steeds met zijn hand op Rummy's schouder, ver-
telde: „Het gaat over die kwestie die jou en het
meisje bij elkaar gebracht heeft. Ik zou niet graag
hebben dat je dacht dat ik daar de hand in had.
Als ik geweten had wat zij achter mijn rug uit-
haalde — en nog vijf van mijn mannen omkocht
om haar te helpen ook — dan had ik haar eens
laten zien, wie de baas was. En nu zij een Mon-
tague is en niet langer een Kaplet, neem nu een
raad van me aan. Toon jij haar nu wie de baas
is, en laat het daarbij blijven."

Welk een vooruitzicht met echtgenooten en
snelheidsgrenzen, zooals zij tegenwoordig zijn.

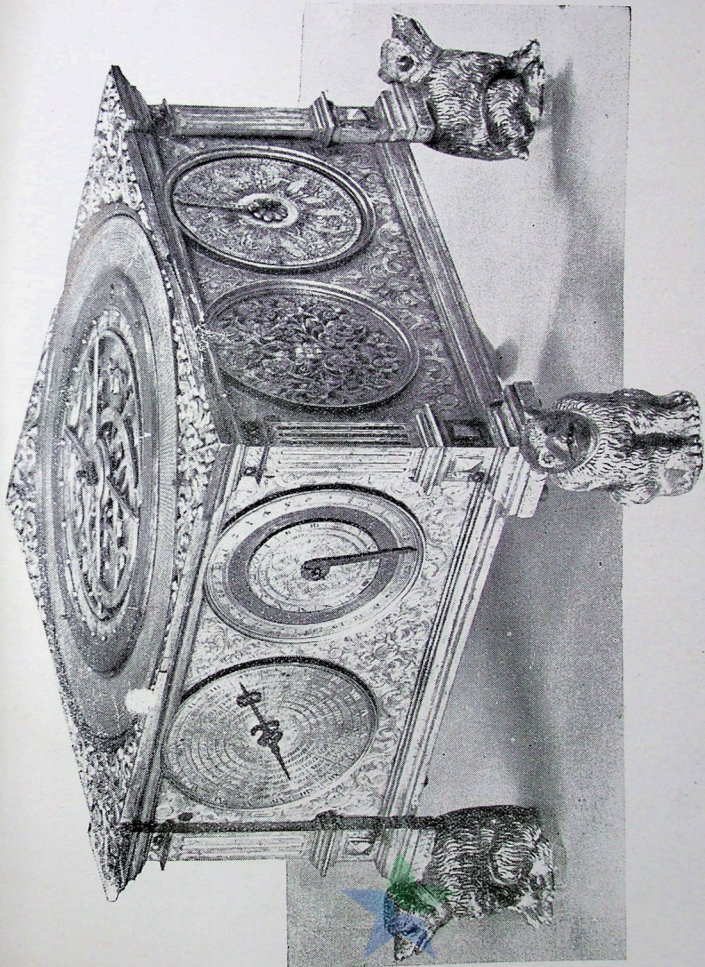

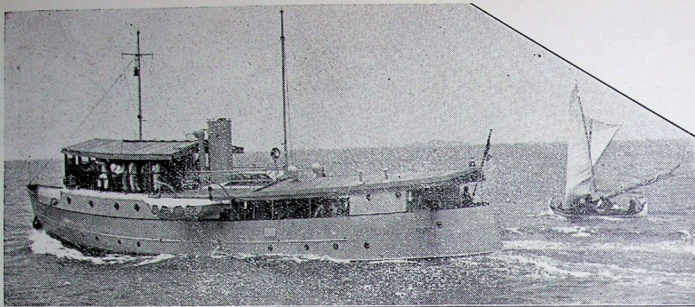
In den Stadsschouwburg te Amsterdam werd een gala-uitvoering gegeven van „Der Rosenkavalier” onder auspiciën van de Wagnervereeniging, welke uitvoering door H. M. de Koningin bijgewoond werd. Men ziet H. M. op de foto geheel boven in Haar loge. Staande achter H. M. v.l.n.r. Jhr. Röell, dr. Cronheim en baronesse Van Harinxma thoe Sloten. Foto daaronder, de loge van burgemeester D^e Vlugt.

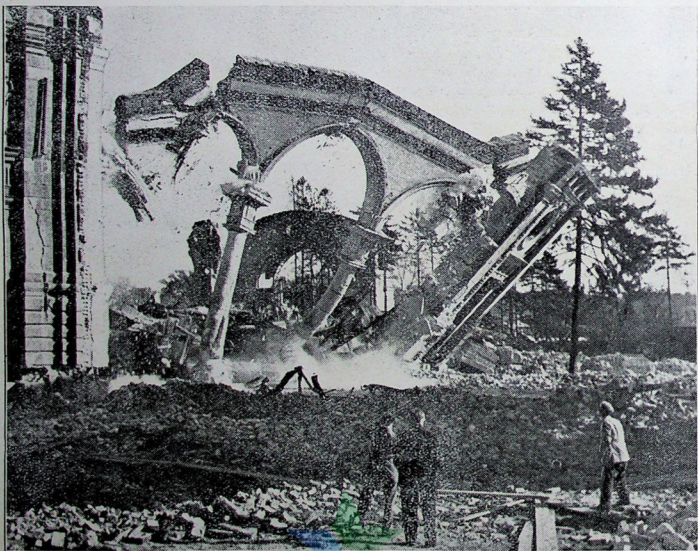
Waar men heeft geconfereerd over het gewapende conflict in het Verre Oosten. — Boven: de groote zaal in het „Palais des Académies” te Brussel, waarin de besprekingen gehouden werden. Beneden: Een tooneeltje aan het front: een oude Chineesche boer wordt door Japansche soldaten gedwongen inlichtingen te geven en de Japansche vlag te eeren.

DE „PENDULE“ VAN KONING CASIMIR V ONDER DEN HAMER. — Een merkwaardig voorwerp op de kunstveiling van Ant. W. M. Mensing (Fred. Muller en Co.), welke van 22—25 November te Amsterdam gehouden wordt, is één uurwerk afkomstig uit de 16e eeuw, dat o.a. toebehoord heeft aan koning Casimir V van Polen. Het is vervaardigd van rijk versierd koper. De verschillende wijzerplaten geven aan: het uur, den datum, de maand, het jaar en den stand van zon en maan en den zodiak. De oppervlakte is 23 c.M.2, terwijl de hoogte 16 c.M. bedraagt.

„STROOPERS" IN DE INDISCHE WATEREN. — De Indische zeepolitie heeft veel moeite met de clandestiene zeevisscherij, waaraan visschers van buitenlandsche nationaliteit zich schuldig maken. De visschers, die steeds in ondiep water een goêd heenkomen zochten, zullen nu achtervolgd worden met de nieuwgebouwde politiekruisers, die weinig diepgang hebben. — Het pas voltooide kruisertje „Bantam" bij een proeftocht in de baai van Batavia.

De ruïnes van de Rotunde, het beroemde tentoonstellingsgebouw te Weenen, dat onlangs door brand vernield werd, zijn dezer dagen door middel van springstoffen met den grond gelijk gemaakt. — Een gedeelte stort ineen.